

A PÉCSI EGYHÁZMEGYE PASZTORÁLIS TERVE 2017 - 2020

EVANGELIZÁCIÓ - SZERETETSZOLGÁLAT - KÖZÖSSÉG - LITURGIA

KÉSZÍTETTÉK:

A PÉCSI EGYHÁZMEGYE PASZTORÁLIS IRODA MUNKATÁRSAI
- PAVLEKOVICS FERENC, DR. LAMPEK KINGA, CSILLIK LÁSZLÓ

A PÉCSI EGYHÁZMEGYE PASZTORÁLIS TERVE 2017 - 2020

EVANGELIZÁCIÓ - SZERETETSZOLGÁLAT - KÖZÖSSÉG - LITURGIA

PÉCSI EGYHÁZMEGYE
„REMÉNYT ÉS JÖVŐT ADOK NEKTEK”
(UTRECHT 1954)

TARTALOMJEGYZÉK

Püspöki előszó	7
Bevezetés	11
I. EVANGELIZÁCIÓ	15
1.1 <i>Jövőkép és célok az evangelizáció területén</i>	16
1.2 <i>Missziós csoportok alakítása és fejlesztése</i>	20
1.2.1 PEM szintű fejlesztések a misszió, evangelizáció területén	20
1.2.2 Plébániai szintű misszió, evangelizáció	21
1.3 <i>Képzések szervezése az evangelizáció érdekében</i>	22
1.3.1 Az evangelizációban meghatározó papi és világi hívek képzése	23
1.3.2 Az egyházmegyei és plébániai szolgálatokban résztevők képzése	25
1.3.3 Ismereteket és ajánlásokat tartalmazó dokumentumok rendszeresítése	26
1.4 <i>Az evangelizálás kiterjesztése</i>	27
1.4.1 A templomba járó emberek evangelizálásának erősítése	27
1.4.2 Az evangelizáció kiterjesztése az egyházzal kapcsolatban lévő emberek és családok körében	28
1.4.3 Az evangelizáció, tanúságtétel kiterjesztése a templomon kívül	29
1.5 <i>Kapcsolatok alakítása és fejlesztése</i>	31
1.5.1 Külső kapcsolatok építése	32
1.5.2 Belső kapcsolatrendszer fejlesztése	32
II. SZERETETSZOLGÁLAT	35
2.1 <i>Jövőkép és célok a szeretetszolgálat területén</i>	36
2.2 <i>A szeretetszolgálat fejlesztése</i>	38
2.2.1 A szeretetszolgálat helyzetének értékelése	39
2.2.2 Az egyházmegyei karitászi intézményi működésének átalakítása	40
2.2.3 Az egyházmegyei karitászi támogató-tanácsadó szerepének erősítése	41
2.2.4 Plébániai karitászi csoportok alakítása	42
2.3 <i>Képzések a szeretetszolgálat fejlesztése érdekében</i>	42
2.3.1 A nevelés szempontjából meghatározó papi és világi kör képzése	43

2.3.2	Aktív vezetők, munkatársak és önkéntesek képzése	44
2.3.3	A karitászmunkatársak és önkéntesek utánpótlása	45
2.3.4	Ismereteket és ajánlásokat tartalmazó dokumentumok rendszeresítése	46
2.4	<i>A szeretetszolgálat működése</i>	46
2.4.1	Egyházmegyei szinten egységes programok megvalósítása	47
2.4.2	Plébániai karitászmunka szervezeteinek működésének javítása	48
2.4.3	A hívek kölcsönös segítségnyújtásának erősítése	50
2.5	<i>A katolikus karitászmunka belső és külső kapcsolatrendszerének fejlesztése</i>	51
2.5.1	A plébániai karitászmunka csoportok egyházmegyei szintű koordinálása	51
2.5.2	A karitászmunka szervezeteinek együttműködésének fejlesztése	52
2.5.3	Külső kapcsolatrendszer fejlesztése	53
	III. KÖZÖSSÉG	55
3.1	<i>Jövőkép és célok a közösség területén</i>	56
3.2	<i>Plébániai közösségek alakítása és fejlesztése</i>	59
3.2.1	A jelenlegi helyzet megismerése egyházmegyei szinten	60
3.2.2	Plébániai közösség kialakítását támogató módszertani ajánlások készítése	60
3.2.3	A hívek közösséggé formálása a plébániákon	62
3.3	<i>Képzési igények a közösség fejlesztése érdekében</i>	65
3.3.1	A közösségvezetők képzésére alkalmas papi és világi kör biztosítása	65
3.3.2	A közösségvezetők képzése	66
3.3.3	A közösségre nevelés kiterjesztése	68
3.4	<i>A közösség működése</i>	68
3.4.1	A közösségek működésének fenntartása és fejlesztése plébániai szinten	69
3.4.2	A közösségek szerepvállalásának fokozása a szolgálatban	70
3.5	<i>A „közösségek közösségének” kialakítása</i>	71
3.5.1	A közösségek együttműködésének kialakítása	71
3.5.2	A közösségek hálózatának fejlesztése	72
	IV. LITURGIA	75
4.1	<i>Jövőkép és célok a liturgia területén</i>	76
4.2	<i>Szolgálatok fejlesztése</i>	78
4.2.1	Gyermek és ifjúsági ministráns szolgálat fejlesztése	79

4.2.2	Lektori (felolvasó) szolgálat fejlesztése	81
4.2.3	Akolitusi szolgálat (oltárszolga) fejlesztése	82
4.2.4	Lelkipásztori munkatársi szolgálat fejlesztése	83
4.2.5	A zenei szolgálat fejlesztése	84
4.3	<i>Liturgikus nevelés fejlesztése</i>	85
4.3.1	A liturgikus események magyarázata	86
4.3.2	Egyházzenei nevelés	88
4.4	<i>Közösség-építés a liturgia és az ima által</i>	88
4.4.1	A hívek imádságos részvétele a szentmisén és a liturgikus eseményeken	89
4.4.2	Közös és egyéni imaalkalmak szervezése	90
4.4.3	Szentségek közös ünneplése	91
4.5	<i>A liturgia elérésének biztosítása</i>	92
4.5.1	Vasárnapi szentmise vagy igeliturgia biztosítása a kistelepüléseken	92
4.5.2	Városi templomok vasárnapi szentmise rendjének összehangolása	94
4.5.3	Szentmisék, liturgikus események csoportok számára	94
4.5.4	Különleges liturgikus alkalmak szervezése	95

PÜSPÖKI ELŐSZÓ

Az Egyház a maga tevékenységét a Jézus Krisztustól kapott misszió nevében és erejében végzi: „Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket.” (Jn 20,21). Hirdeti, hatékonyan jelzi és megvalósítja az Irgalmas Isten, az Atya emberszerető jóságát: „...aki azt akarja, hogy minden ember üdvözljön.” (1Tim 2,4).

Az Egyházmegye, mint részegyház, a maga teljességében hordozza ezt a küldetést és azt a szentségi, kegyelmi rendet, amely képes megteremteni Isten akaratát, Isten misztériumát. Az Egyházmegye egyszerre szentségi valóság a megváltás művének hirdetésében, és korhoz, kultúrához, konkrét lehetőségekhez és legfőképpen az emberhez – a Szövetség erejével – elköteleződő emberi valóság.

Így az Egyház egyszerre csodálója a Szentlélek művének, és egyszerre munkálója egy közösségnek, társadalomnak, emberi kapcsolatoknak, melyek képesek az ember végső célját, boldogságát szolgálni. Szüntelen figyeljen a Lélek ösztönzésére, és használja föl e világ javait, tervezze meg tevékenységét küldetésének betöltésére.

Azzal a céllal készült *A Pécsi Egyházmegye pasztorális terve* című dokumentum, hogy plébániáink, közösségeink, lelkipásztoraink, plébániai tanácsosok testülete tagjai, katekétáink, igeliturgiát végző testvéreink, katolikus iskoláink pedagógusai, bármilyen szolgálatot vállaló és megbízatással rendelkező testvérünk munkáját irányítsa és segítse.

Egy pasztorális terv elkészítésekor pontosan meg kell határozni az adott közösség céljait, számba venni a realitásokat és lehetőségeket: a közösségek, lelkipásztorok, munkatársaik számát felkészültségét. Mint ahogyan az Egyházmegye egyéb adottságait is: múltját, értékeit, hagyományát, kultúráját, korábbi megújulás érdekében megtett erőfeszítéseit, mint például a *Pécsi Egyházmegyei Zsinat* javaslatait, hogy azokra építsünk. Ahogyan a gazdag múlttal rendelkező egyházmegye 2009. évi Millennium jelmondata fogalmaz: „...ha szent a gyökér, szentek az ágak is.” (Róm 11,16).

Az elmúlt években ezek a realitások vezettek arra, hogy a megfelelő lelkipásztori tevékenység érdekében kialakításra kerültek a központi plébániák, törvényes és egységes pénzkezeléssel, könyveléssel, anyakönyvezéssel, a lelkipásztori célok megvalósítását szolgáló anyagi eszközök megfelelő – a keresztényi szolidaritáson és megosztáson alapuló – felhasználásával, a szükséges eszközök és körülmények biztosításával. Az Egyházi Törvénykönyv előírásainak megfelelő *A Plébániai Tanácsosok*

Testületének Szervezeti és Működési Szabályzata megteremti a plébániái közösségek önmagukról való gondoskodásának a kereteit. A lelkipásztori feladatok kiemelt területe a katolikus oktatás és nevelés biztosítása az Egyházmegye egész területén. Ilyen megfontolásból jöttek létre a meglévők mellett új oktatási intézmények, biztosítva a szülők jogait gyermekeik vallásos nevelésére. Az iskolai hittanoktatás teljes körűvé válásával az evangelizáció újabb területén szolgálnak katekétáink, elvetve a hit magját mindazok számára, akik Egyházunkhoz szeretnének tartozni. Az evangelizáló turisztikai tevékenység új lehetőséget ad arra, hogy sok-sok érdeklődő ember számára tárjuk föl a hit kapuját. Ők azok, akik meglátogatják Egyházmegyénk területén templomainkat, szent helyeinket, ezek közül is kiemelten a Székesegyházunkat és annak környezetét, a Máriagyűdön megújított ősi kegyhelyünket, Báta Szent Vér zárándokhelyét vagy Püspökszentlászló imádsággal átitatott csendességét. A papság, a katekéták, az igeliturgiát végzők, a katolikus iskolák pedagógusai számára évek óta szervezett továbbképzések mind olyan témákat érintettek, melyek az Egyházban, Egyházmegyében, közösségben, együttműködésben való gondolkodást voltak hivatottak elősegíteni. De legfőképpen a személyes fejlődésre ösztönöztek. Hiszen semmilyen intézményi megújulás sem képzelhető el a személyes fejlődés, Krisztusban való növekedés nélkül.

A Pásztorális Terv elkészülését több mint két éves közös munka eredményezte. Egy munkacsoport vezetésével több személyes találkozóra került sor lelkipásztorokkal, katekétákkal, más egyházi szolgálattevőkkel, világi szakemberekkel. A helyzetértékelés ezen beszélgetések, felmérések, adatok elemzése és az Egyház ide vonatkozó tanításának tanulmányozása után került megfogalmazásra. Ezt követően egy több mint húsz főből álló munkacsoport fogalmazta meg a feladatokat az egyház négy megnyilvánulási formájának megfelelően: az evangelizáció, a karitás, a közösség és a liturgia hitfegyelmének megfelelően. Az így elkészült anyag a lelkipásztorokkal, katekétákkal, és több egyházmegyei csoporttal került megismertetésre, véleményeztetésre. A most kialakult szöveg már az általuk megfogalmazott észrevételeket és javaslatokat is tartalmazza.

Az Egyházban a *pásztorális terv*, mint kategória azonos céllal, de eltérő tartalommal létezhet. Mindig az adott egyházmegye helyzetét, szükségleteit, reális feladatait szem előtt tartva. A mi pásztorális tervünk, *A Pécsi Egyházmegye pásztorális terve* – helyzetünkéből adódóan – a legszükségesebb és egyben az elengedhetetlen feladatok meghatározására, az azokra való felkészítésre, és a szolgálatban résztvevők munkájának koordinálására irányul. Ilyen a vasárnap méltó megünneplése, a hitá-

tadás lényegi elemeinek biztosítása, a karitatív tevékenység előmozdítása, szentségek vételére történő felkészítés, a szentségek ünneplésének biztosítása, imádságra nevelés, hogy csak a legfontosabbakat említsem. Nagyobb tervek megfogalmazásának most nem lett volna realitása. Ez egy következő, későbbi munkának lehet a feladata.

Egy pasztorális terv nem az elégedetlenség szüleménye, hanem a megújulásra való készség és a Szentlélekre való közös és felelős figyelés gyümölcse. Így tekintek erre a munkára, és ajánlom a Pécsi Egyházmegye minden lelkipásztora, munkatársa, közössége számára. De örömmel veszem, ha bárki a tervtől inspirálva bekapcsolódna közös munkánkba, az ember javáért, a közjó szolgálatára.

Köszönetet mondok paptestvéreimnek, munkatársaimnak, hogy szakmai és személyes felkészültségük, munkájuk eredményeként elkészülhetett ez a dokumentum. Köszönetet mondok mindazoknak, akik véleményükkel, szaktudásukkal segítették e terv kialakítását.

A tervben megfogalmazottak irányításában, koordinálásában, a plébániai és közösségi munka segítségével az Egyházmegye Pasztorális Irodája vesz részt, a pasztorális helynök atya vezetésével.

Amennyiben bárkiben is aggodalom, félelem lenne a ránk váró feladatok miatt, bátorítsanak bennünket Szent II. János Pál pápa szavai: *Az új évezredben nem többet kell dolgoznunk, hanem másként!*

Helyezzük magunkat bátran a Szentlélek megújító tevékenységének lendületébe: „Nézzétek: én valami újat viszek végbe, már éppen készülõben van; nem látjátok?” (Iz 43,19)

Legyünk bátrak, hogy Isten ígérete valóra váljék Egyházmegyénk, a reánk bízottak körében: „Reményt és jövőt adok nektek” (Jer 29,11)

A Pécsi Egyházmegye 2017–2020 időszakra vonatkozó pasztorális tervét jóváhagyom, az abban megfogalmazott célok és útmutatások szerinti cselekvést 2017. január 1-vel elrendelem.

Pécs, 2016. december 25. Urunk Születése ünnepén

† GYÖRGY PÜSPÖK

BEVEZETÉS

A Pécsi Egyházmegye pasztorális tervében arra keressük a választ, hogy tevékenységünkkel, szolgálatunkkal hogyan építsük Isten országát az egyházmegyénkben, a plébániáinkon, az itt élő emberek lelkében, illetve közvetlen környezetünkben.

Az egy, szent, katolikus és apostoli Egyház küldetése és feladatai a következő területekben jelenik meg:

- a tanúságtétel, melyben az Egyház hirdeti és tanítja Isten Igéjét;
- a szolgálat, mely által szolgáljuk az emberiséget;
- a közösség, mely természetfeletti jel a világban;
- a liturgia, melynek közösségében a szent titkokat ünnepeljük.

Az Egyház e tevékenységeiben nyilvánul meg Isten országának szolgálata, az Egyház küldetésének ezen a négy területén élhetjük meg elköteleződésünket.

Ennek megfelelően az egyházmegyei pasztorális tervben is – mint az Egyház küldetéséeként és legfontosabb feladataiként – arra helyeztük a hangsúlyt, hogy:

- a ránk bízott embereknek hogyan hirdessük az Örömhírt, hogyan vezessük el őket Isten szeretetére;
- mit kell tennünk a tevékeny szeretet, az egymás iránti elköteleződés megvalósulása érdekében;
- hogyan tartsuk fenn és erősítsük a közösséget a Szentháromság egy Istennel és a hívők között, mit tegyünk a Krisztust követő plébániai közösségek gyarapodása érdekében;
- hogyan éljük meg Isten dicséretét, hogyan ünnepeljük meg az Eucharisziát és az Egyház szentségeit.

Pasztorális tervünkben az Egyház küldetésének négy területére vonatkozó egyházmegyei program a fenti sorrend (evangelizálás – szeretet-szolgálat – közösségek – liturgia) szerint került részletezésre.

Ez a sorrend megfelel annak, hogy az emberek megszólítását és meghívását követően tevékeny szeretetünkkel kinyilvánítjuk irántuk érzett felelősségünket, majd közösségünkbe történő befogadásukkal, a Szentírás, az örömhír megismerésével elindítjuk őket a hit útján, végül az Eucharisztia közös megünneplésével közösen elmélyülünk Isten szeretetében.

Valamennyi pasztorális területen a következők szerint határoztuk meg az egyházmegyei programot:

- Pasztorális területenként a püspöki jövőképben és a fő cél megfogalmazásában kiemelésre került, hogy az egyes pasztorális területeken az egyházmegye főpásztora milyen egyházmegyét szeretne látni 4-5 év múlva. A püspöki vízió meghatározása és a fő cél egyben kijelöli az egyes pasztorális területekre vonatkozó elvárásokat is, amelyek megfelelően kell munkálkodni valamennyi plébánián, valamint az egyházmegye fenntartásában működő valamennyi intézményben és szervezetnél.
- Valamennyi pasztorális területen a fejlesztési lehetőségekkel, a képzési igényekkel, az adott pasztorális területen végzett tevékenység javításával és a belső-külső kapcsolatrendszer alakításával kapcsolatos célokat fogalmaztunk meg, amelyek hatékonyan hozzájárulnak az egyes pasztorális területeken megfogalmazott püspöki jövőkép és fő cél teljesüléséhez.
- A kitűzött célokhoz kapcsolódóan meghatározásra kerültek az egyházmegyei szinten és a plébániákon megoldandó feladatok, amelyek megvalósítása közelebb visz céljaink teljesüléséhez, összességében pedig ahhoz, hogy Isten országa épüljön az egyes emberek lelkében, az egyes településeken és az egész egyházmegyében.
- Valamennyi pasztorális területen megfogalmazott cél elérése igényli a plébániák és jellemzően az egyházmegye pasztorális helynökségének, valamint más szervezeteinek együttműködését.

A pasztorális tervben – abból kiindulva, hogy a pasztorálás elsődleges színtere a plébánia – alapvetően azt követtük, hogy melyek a plébániák legfontosabb feladatai az emberek megszólításában és meghívásában, a közösségbe történő befogadásában, a hit útján történő elindításában és a hitben történő elmélyítésében, valamint az egyházmegye vezetése és a pasztorális helynökség hogyan tudja támogatni a plébániák munkáját képzések szervezésével, különböző ajánlások készítésével, tanácsadással, kapcsolatok építésével, közvetlen segítséggel.

Az egyházmegye pasztorális terve sok célt és hozzátartozó feladatot tartalmaz a következő évekre vonatkozóan. Ezek értelmezése, megvalósíthatósága, illetve megvalósításának módja eltérő lehet a plébániák területi sajátosságaitól függően, valamint arra tekintettel, hogy az egyes plébániák hol tartanak a különböző pasztorális feladatok megvalósításában.

A következő évek fontos feladata, hogy az egyházmegye püspöke, a

pasztorális helynök és munkatársai, továbbá a plébánosok és közvetlen munkatársaik (plébániai tanácsadó testületek, közösségvezetők, kistelepülési megbízottak, különböző szolgálatokat teljesítők, stb.) saját felelősségi körükben a legjobb képességeik szerint, erős együttműködéssel, egymás segítségével munkálkodjanak a pasztorális terv életre váltásában, az emberek szolgálatában és Isten szolgálójaként, az Ő országának építésében.

EVANGELIZÁCIÓ

Jézus, az Isten Fia azért érkezett közénk, hogy meghirdesse Isten országát (ld. Mk 1,14). A Lélek ezért kente fel őt és küldte el az örömhír hirdetésére (ld. Lk 4,18–19). Mennybemenetele előtt pedig az Egyházza bízta ennek az egyetemes küldetésnek a folytatását (ld. Mt 28,18–20). Az Egyház ezért a küldetésért él, ez a hivatás adja meg mindennapos szolgálatának az alapját. Ebben a közösségben mindenki misszionárius, aki a maga személyes lehetőségeinek és életkörülményeinek megfelelően kapcsolódik bele a jézusi-egyházi küldetés teljesítésébe. Ennek során megőrzik a kettős hűséget: a hűséget Isten kinyilatkoztatásához, s a világhoz, amelyben élnek, az emberhez, akihez szólnak (vö. EN 3). Ez indítja őket arra, hogy „kilépjenek” a maguk zárt világából, s bátorsággal induljanak az úton, amelyre maga Krisztus vezeti őket. Négy területen különösen is aktívvá kell válniuk: „A »kilépő« Egyház a missziós tanítványok közössége, akik kezdeményeznek, bevonódnak, kísérek, gyümölcsöt hoznak, ünnepelnek. (...) Az evangelizáló közösség a tettek és gesztusok által belehelyezkedik a többi ember életébe, lerövidíti a távolságokat, s ha szükséges, megalázza magát és felvállalja az emberi életet, Krisztus szenvedő testét érintve meg a népben.” (EG 24). Ebben a nagy feladatban minden keresztény ugyanannak a Szentléleknek a kegyelmi segítsége támogat: „A Szentlélek az egész Egyházat gazdaggá teszi, hogy a különböző karizmákkal is evangelizáljon. A karizmák az Egyház megújulását és épülését szolgáló ajándékok” (EG 130, vö. LG 12)

„A keresztség erejében Isten népének minden tagja misszionárius tanítvány lett (vö. Mt 28,19). Minden megkeresztelt ember, akármilyen egyházi funkciója vagy hitismeretekben való jártassága legyen is, az evangelizáció aktív alanya. Helytelen volna egy olyan elképzelésre gondolnunk, miszerint szakképzett munkások viszik előre az evangelizációt, miközben a nép többi tagja egyszerűen csak befogadja cselekedeteiket. Az új evangelizációnak magában kell hordoznia minden egyes megkeresztelt újfajta aktív szereplővé válását. Ez a meggyőződés közvetlen felszólítássá válik minden keresztény felé, hogy senki ne mondjon le a saját evangelizációs feladatáról, lévén, hogy ha valaki valóságosan megtapasztalta az üdvözítő Isten szeretetét, nem szorul hosszas felkészítésre, hogy elmenjen és hirdesse azt, nem várhat arra, hogy sok előadásban

vagy hosszas oktatásban legyen része. Minden keresztény annyira misszionárius, amennyire Jézus Krisztusban találkozott Isten szeretetével; többé ne mondjuk, hogy »tanítványok« és »misszionáriusok« vagyunk, hanem azt mondjuk, mindig »misszionárius-tanítványok« vagyunk» (EG 120).

1.1 JÖVŐKÉP ÉS CÉLOK AZ EVANGELIZÁCIÓ TERÜLETÉN

Evangelizációs, missziós tevékenységünk eredményeként a következő években **olyan egyházmegyéért fáradozunk:**

- amelyben élő és fontos a misszió gondolata;
- ami befogadó, kezdeményező és bátran tanító;
- ahol a papság szüntelen lehetőséget lát az evangélium hirdetésére;
- amely missziós meggyőződéssel hirdeti az Evangéliumot;
- ahol a keresztény beavatás szellemében, a katekumenátus intézményét éltető tanúságtévő katekézis folyik;
- ahol a felnőttek katekézise folyik;
- ahol léteznek minden korosztály és életállapotú csoportok részére katekézisért örömmel végző csoportok/szolgálattevők;
- ahol működnek a papi és szerzetesi hivatás kialakulását és növekedését támogató csoportok/szolgálattevők;
- ahol felnőhetnek azok a fiatalok, akik képesek és felkészültek felelős döntések meghozatalára;
- ahol a családok prófétai módon élik meg a házasság szentségét;
- ahol a társadalmi igazságosság tanítását, tevékenységét krisztusian éljük;
- ahol a tudomány és a kultúra világát az Igazság és az Evangélium Lelkével teremtő, éltető, megszentelő bölcsességgel tekintjük, s éljük;
- ahol a Hittudományi Főiskola tevékenysége által a megfelelően felkészült; munkatársak a felnőttképzés különböző formáit az Egyházmegye igényeinek és a társadalom megszentelésének érdekében alakítják;
- ahol a katolikus nevelést intézményi és közösségi szinten is éltetjük.

Annak érdekében, hogy valamennyi szinten bátrabbak, elkötelezettebbek és felkészültebbek legyünk Jézus Krisztus megvallásában, az Ige továbbadásában, továbbá, hogy képesek legyünk elérni a püspöki jövőképben meghatározott szinteket, szükséges megfogalmazni egyházmegyéink kiemelt és részletes céljait, valamint az azokhoz kapcsolódó feladatokat. Csak így tudunk módszeresen építkezni, és így tudjuk elérni azokat az embereket, akik még nem hallották meg Isten szerető és hívó szavát.

A Pécsi Egyházmegye evangelizáció területén meghatározható részletes céljait és feladatait **a következők szerint megfogalmazott kiemelt célhoz rendeljük:**

*„Azután így szólt hozzájuk:
„Menjetek el az egész világra
és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek.
Aki hisz és megkeresztelkedik,
üdvözülj; aki nem hisz, elkárhozik.” (Mk 16,15-16)*

Az Evangélium örömét és a hitigazságokat érthető módon terjeszteni kész és képes, valamint az Evangéliumot befogadók örömeit és nehézségeit ismerő egyházmegyéink és plébániáink legyenek, ahol **elkötelezett, felkészült és együttműködő missziós csoportok és közösségek, to-**

vábbá a hitükről tanúságot tevő hívek alkalmasak az egyháztól távollévő emberek megszólítására, velük szeretetkapcsolat kialakítására, számukra Jézus Krisztus meghirdetésére, továbbá a hitet megélők számának növelésével, valamint a papi és szerzetesi hivatások kialakításával **Isten országának építésére.**

Az evangelizáció területének célrendszerét az 1. ábra szemlélteti, a következő üzenetekkel:

- Az egyházmegyei kiemelt cél teljesítése érdekében **fontos terület valamennyi plébánia missziós tevékenységét segítő missziós csoportok alakítása,** elsősorban egyházmegyei szinten, de a későbbiekben a nagyobb plébániákon is indokolt lehet.
- Az egyházmegyei és plébániai missziós csoportok akkor tudnak felkészülten, elkötelezetten és kitartóan működni, ha **folyamatosan biztosítjuk a tevékenység végzéséhez szükséges képéseket.** A képzéseket preferálni kell a papság körében is, ugyanis papjaink erős motivációja és iránymutatása nélkül nem lehet sikeres az evangélium hirdetése, továbbá a felkészítést célszerű kiterjeszteni mindazok számára, akiknek hivatása és szerepe van az egyházmegyei és a plébániai szolgálatokban, a közösségek vezetésében, a

plébánián működő meghívó és befogadó közösségekben, azok körében, akik leginkább hitelesek tudnak lenni az emberek előtt.

- Az **evangelizálás megvalósítása és kiterjesztése során** nem tekinthetünk el a *templomba járó emberek hitének megerősítésétől, elmélyítésétől*, ugyanakkor ki kell lépni a templomból, és meg kell szólítani azokat is, akik ugyan *alkalmanként kapcsolatba kerülnek a plébániával, de nem élő és aktív tagjai Jézus Krisztus szeretet-közösségének*, továbbá *tanúságot kell tennünk az egyháztól és a plébániától távollévő emberek előtt is.*
- Az evangelizálás, a missziós szolgálat folyamatos ellátása hatékonyabb és eredményesebb tud lenni akkor, ha **kapcsolatokat építünk egyházon és egyházmegyén belül, illetve kívül** minden olyan szervezettel és a misszióban jártas közösségekkel, *akiktől egyrészt tanulhatunk, akiktől segítséget kaphatunk, valamint akikkel közösen szervezett programok keretében sok embert el tudunk érni.*

1. ÁBRA: CÉLOK AZ EVANGELIZÁCIÓ TERÜLETÉN

Az Evangélium örömeit és a hitgazságokat érthető módon terjeszteni kész és képes, valamint az Evangéliumot befogadók örömeit és nehézségeit ismerő egyházmegye, ahol elkötelezett, felkészült és együttműködő missziós csoportok és közösségek, továbbá a hitükről tanúságot tevő hívek alkalmasak az egyháztól távollévő emberek és családok megszólítására, velük szeretetkapcsolat kialakítására, számukra Jézus Krisztus meghirdetésére, továbbá a hitet megélők számának növelésével, valamint a papi és szerzetesi hivatások kialakításával Isten országának építésére				
... alkalmasak az egyháztól távollévő emberek és családok megszólítására, velük szeretetkapcsolat kialakítására, számukra Jézus Krisztus meghirdetésére		... együttműködő missziós csoportok és közösségek		
az Evangélium örömeit és a hitgazságokat érthető módon terjeszteni kész és képes missziós csoportok és közösségek	... elkötelezett, felkészült missziós csoportok és közösségek, hitükről tanúságot tevő hívek	Képzések szervezése az evangelizáció érdekében	Az evangelizálás kiterjesztése	Kapcsolatok alakítása és fejlesztése
Missziós csoportok alakítása és fejlesztése				
PEM szintű fejlesztések a misszió, evangelizáció területén		Az evangelizációban meghatározó papi és világi kör képzése	A templomba járó emberek evangelizálásának erősítése	Külső kapcsolatok építése
Plébániai szintű fejlesztések a misszió, evangelizáció területén		Az egyházmegyei és plébániai szolgálatban résztvevők képzése	Az evangelizáció kiterjesztése az egyházzal, plébániával kapcsolatban lévő emberek és családok körében	Belső kapcsolatrendszer fejlesztése
		Ismereteket és ajánlásokat tartalmazó anyagok rendszerezítése	Evangelizáció, tanúságtétel kiterjesztése a templomokon kívül	

1.2 MISSZIÓS CSOPORTOK ALAKÍTÁSA ÉS FEJLESZTÉSE

1.2.1 PEM SZINTŰ FEJLESZTÉSEK A MISSZIÓ, EVANGELIZÁCIÓ TERÜLETÉN

„Ezért figyelmeztetlek, szítsd föl magadban Isten kegyelmét, amely kézföltételem által bened van. Hiszen Isten nem a féltékenység lelkét, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét adta nekünk. Ne szégyellj tehát az Urunk mellett szóló tanúságtételt, sem engem, aki fogoly vagyok érte, hanem, Isten erejében bízva, viseld el a szenvedéseket velem együtt az evangéliumért.” (2Tim 1,6-8)

A következő időszakban jelentős hangsúlyt helyezünk az egyházmegye plébániáin történő *missziós programok szervezésének*, valamint az egyházmegye különböző térségeiben tervezett *missziós utaknak*. Ennek jelentős erőforrás igénye van, ugyanis egy-egy program megtervezése, teljes körű megszervezése és lebonyolítása hozzáértő, tapasztalattal rendelkező munkatársakat igényel.

Ennek érdekében **egyházmegyei szinten szükséges egy missziós csoport létrehozása**, amely-

nek tagjai képesek folyamatosan szervezni a missziós programokat, a missziós terület kiválasztásától – a plébánossal történő egyeztetésen, a program meghirdetésén, a dicsőítő, tanító és tanúságtevő közösség, esetleg karitás csoport meghívásán, a szükséges infrastruktúra és logisztika biztosításán keresztül – a program lebonyolításáig és értékeléséig. Első körben egyházmegyei szinten egy missziós szervező csapat létrehozása indokolt, amelynek tagjai Baranya és Tolna megyében is kialakítják azokat az egyházi és világi kapcsolatokat, amelyek segítségével az egyházmegye valamennyi plébániái területén, a plébániák missziós tevékenységének segítségével, az egyházmegye valamennyi települése, nemzetisége vagy korosztálya számára szervezhető a missziós programok. A későbbiekben – a tapasztalatok alapján – érdemes megfontolni a missziós csoportok esperesi kerületi szinten történő alakítását és működését annak érdekében, hogy a missziós programokkal minél több helyre el lehessen jutni, a misszió rendszeressé tudjon válni, ne csak villanás-szerű megjelenések legyenek.

A missziós csoportok programjainak szervezése során az a cél, hogy azok támogassák a plébánosok, plébániák missziós tevékenységét, valamint segítsék a plébániái közösséget a saját maguk által szervezett plébániái szintű missziós programok megvalósításában. Külön szükséges kiemelni azt, hogy egy-egy plébániához tartozó 8-10 településen nehezen valósítható meg a papi jelenlét, ugyanakkor az egyházmegyei

vagy esperesi kerületi szinten szervezett missziós csoportok szolgálata segíthet a perifériális településeken élő emberek elérésében.

Az evangelizációs csapat kialakításában, működésének koordinálásában, a programok tervezésében, továbbá a missziós utak (road-show) lelki és egyéb programjának összeállításában *építünk az egyházmegye evangelizációjában aktív papjaira és világi híveire*, az általuk adott tanácsok és javaslatok figyelembe vételével szervezzük az evangelizációt.

A missziós szervező csapat felállításán és a munkájához szükséges feltételek biztosításán túl fontos egyházmegyei feladatként jelentkezik **a papi és szerzetesi hivatásébresztést segítő rendszer kialakítása és működtetése**. Ezt szintén az evangelizáció keretében tervezzük megvalósítani, az evangelizációs-missziós programok egy részét a hivatásébresztés céljait figyelembe véve szervezzük meg.

Missziós tevékenységünk bemutatása érdekében rendszeresen megjelenő *egyházmegyei missziós újság készítése indokolt*, továbbá *az Internet lehetőségeinek mind szélesebb körű használatát szükséges az evangelizáció szolgálatába állítani*, például tematikus oldalak készítésével, valamint az internetes információk összekapcsolásával (linkek, megosztás lehetősége honlapok között).

1.2.2 PLÉBÁNAI SZINTŰ MISSZIÓ, EVANGELIZÁCIÓ

A plébánia az a közösség, amely vonzó és hiteles közösségi életével befogadja az újonnan érkezőket, megismerteti őket hitünkkel, megerősíti őket, továbbá a közösségben helyet keres számukra, ahol élhetik életüket és hitüket. Az evangelizációnak ezért kritikus területe **a befogadó közösségek megléte és működése** a plébániáinkon, ugyanis a befogadó közösségek tudnak lenni a megtérések elindítói, valamint a megtérők megtartói.

„Ha valaminek szentül nyugtalanítania és aggasztania kell a lelkiismeretünket, akkor az az, hogy oly sok testvérünk él a Jézus Krisztussal való barátság ereje, világossága és vigasztalása nélkül, az őt befogadó hívő közösség és az élet értelmének horizontja nélkül.” (EG 49)

Valamennyi plébánián javasolt a hittel ismerkedők csoportjának létrehozása, ugyanis a kívülállók meghívását követően *biztosítani kell azt a helyet, ahol otthonra találnak*, a plébánia nagyobb családjának

tagjaivá tudnak válni. Amellett, hogy a még kívülállókat a plébániák közössége fogadja be, a plébániákon belül *szükségesek azok a kisebb csoportok, amelyeknek az a feladata, hogy az újonnan érkezők mellé álljanak, átadják a hitet, közösséget teremtsenek az érkezők számára, továbbá lelki vezetést biztosítsanak.* Ezt a feladatot felvállalhatja egy működő plébániai közösség, de célszerű erre külön csoportot alakítani.

A katekézis, mint a missziós tevékenység fontos eleme, feladata elsősorban a plébániákon valósul meg, ezért plébániai szinten törekedni kell:

- a felnőttek katekézisének megszervezésére;
- a szentségek felvételére történő felkészítő katekézis megszervezésére;
- a szisztematikus katekézis megszervezésére a plébánosok sajátos feladataként;
- a Szentírás megismertetésére.

A katekézisnek azért is jelentősége van, mert a megtért emberek megélt, erős tapasztalatai jól hasznosíthatók a plébániai evangelizálásban, misszióban.

1.3 KÉPZÉSEK SZERVEZÉSE AZ EVANGELIZÁCIÓ ÉRDEKÉBEN

Az evangelizációs képzés célja **az evangelizálók** képzése. Az evangelizáló olyan hívő, aki a mindennapi élete során mindenkinek képes az Örömhírt, Jézus személyét hirdetni, bátran tanúságot tenni, megtérésre vezetni. Alapvető célként tehát azt tűzzük ki, hogy **minél több olyan hívő legyen a plébániáinkon**, akik – fokozatosan és több lépcsőben fejlődve – *bátran tesznek tanúságot, tanítványkényt hitelesen megélik Jézus tanítását, képesek megtérésre vezetni az embereket, valamint meg tudják szervezni a missziót, az Evangélium módszeres és szisztematikus terjesztését.*

„Kétségtelen, hogy valamennyien arra vagyunk hivatottak, hogy egyre inkább evangelizálók legyünk. Egyszersmind törekednünk kell a jobb képzésre, szeretetünk elmélyítésére és az evangélium melletti világosabb tanúságtételle.” (EG 121)

1.3.1 AZ EVANGELIZÁCIÓBAN MEGHATÁROZÓ PAPI ÉS VILÁGI HÍVEK KÉPZÉSE

Egyházmegyénk **papjai és a világiak közül ki kell választani és fel kell készíteni** azokat, akik *a misszióban aktív hívek képzőivé válhatnak*, illetve akik széles körben képesek átadni a szükséges ismereteket és megtanítani a követendő módszertanokat.

„Az evangelizáció munkásait jól fel kell készíteni hivatásukra, főként azokat, akik az igehirdetést végzik. Legyenek tudatában Isten szava szentségének és gazdagságának, és amikor hirdetik, gondoljanak arra, hogy méltón, pontosan és érthetően fejezzék ki magukat. Ma nagyon sokat nyom a latban, hogy valaki hogyan tud szólni. Minden prédikálónak és katekétának ismernie kell a beszéd művészetét. Kívánjuk, hogy a részegyház püspökei gondosan ügyeljenek az igehirdetők megfelelő kiképzésére. Ez a képzettség megadja az evangélium tolmácsolóinak a szükséges biztonságot, de örömet is, hogy Jézus Krisztust hirdethetik.” (EN 73)

„Ezután fölment a hegyre és magához hívta, akiket kiválasztott. Azok csatlakoztak hozzá. Tizenkettőt választott ki, hogy vele tartsanak, és hogy igehirdetésre küldje őket.”

(Mk 3,13-14)

Első és legfontosabb feladat a **papság** belső bizonyosságából fakadó elköteleződésének, személyes hitelességének, retorikai ismereteinek (beszédtechnika, nyilatkozattétel, stb.) erősítése az evangelizáció kiterjesztése érdekében. Ennek érdekében a rendszeres papi rekolekciós alkalmakat a következő időszakban felhasználjuk a szükséges ismeretek és gyakorlati tapasztalatok átadására, a tanúságtételt és evangelizációt beépítjük a papi képzési rendszerbe. A papi találkozókra a témában jártas és széles körű tapasztalatokkal rendelkező előadókat és moderátorokat hívunk meg, és törekszünk arra, hogy egy sorozat eredményeként *papjaink meghatározó része felkészült legyen a plébániai evangelizáció szervezésére, valamint egy kisebb része aktív tudjon lenni az evangelizátorok egyházmegyei és plébániai szintű képzésében.*

A papság evangelizálási feladatainak támogatására több területen is tervezünk feladatokat a képzéseken és azokon kívül:

- a prédikáció „művészetének” gyakorlati oktatása;
- pápai dokumentumok közös feldolgozása;

- a Homiletikai direktórium bővítése gyakorlati tapasztalatokkal, ismeretekkel;
- az eucharisztikus kongresszusra való felkészülés egyházmegyei és plébániai szintű hasznosítása.

A papság mellett nagyon fontos **egy világi kör megtalálása** és bevonása az evangelizálók képzésébe. A plébániák és a települések számát, valamint az evangelizálók képzésébe bevonható hívek potenciális számát figyelembe véve, továbbá papjaink időbeosztására és elfoglaltságára tekintettel az egyházmegye papjai mellett *szükség van elkötelezett, képzett világiakra* is, akik a papsággal együttműködve a teljes egyházmegyét képesek lefedni az igényelt és szükséges képzésekkel. Ennek **több lehetősége** van:

- az evangelizációra történő felkészítést érdemes hangsúlyosan megjeleníteni a Hittudományi Főiskola képzési rendszerében is, annak érdekében, hogy a végzett teológusok és katekéták egy része alkalmassá váljon a továbboktatásra;
- az evangelizációs képességek fejlesztése a régióban vagy országosan szervezett kurzusokon történő részvétellel, a továbboktatásra alkalmas papi és világi kör részvételének biztosítása az evangelizációs iskolák, a lelkiségek és mozgalmak által szervezett kurzusokon;
- országos és nemzetközi konferenciákon történő részvétel biztosítása a jó gyakorlatok átvétele érdekében, valamint a konferenciákon szerzett tapasztalatok átadásának megszervezése egyházmegyén belül;
- missziós tapasztalatokkal rendelkező előadók meghívása a jó tapasztalatok és gyakorlatok átadása érdekében;
- az egyházmegyei missziós csoport képzési rendszerének kialakítása az evangelizációs programok szervezéséhez szükséges képességek fejlesztése érdekében, továbbá azért, hogy az egyházmegyei missziós csoport tagjai képesek legyenek a szervezéshez elengedhetetlen tudás átadására a plébániák felé.

1.3.2 AZ EGYHÁZMEGYEI ÉS PLÉBÁNAI SZOLGÁLATOKBAN RÉSZTVEVŐK KÉPZÉSE

Nem egyszerű a hívek széles körét bevonó evangelizációs képzés megszervezése, ugyanakkor arra látunk lehetőséget, hogy „vízesés-szerűen” egyházmegyei és plébániai szinten is **sok ember részese legyen az evangelizálók képzésének**. Ennek érdekében az egyházmegyei szinten legképzettebb papok és világiak bevonásával a következő körben *a különböző szolgálatokat, egyházmegyei és plébániai feladatokat ellátók képzése szükséges*, ugyanis ők is találkoznak rendszeresen a hívek széles körével:

- az evangelizációra/tanúságtételre nevelés beépítése az egyházmegye és a plébániák különböző szolgálataiban résztvevők (Pl.: világi lelkipásztorok, katekéták, áldoztatók, karitászmunkatársak, pedagógusok, stb.) képzési rendszerébe;
- plébániai munkatársak (Pl.: sekrestyés, irodai munkatárs, kántor, egyházi hozzájárulást gyűjtésében résztvevők) evangelizációs nevelésének megszervezése;
- egyházmegyei (hivatali) munkatársak evangelizációs nevelésének fejlesztése;
- evangelizációs képességek bővítése a közösségbe járók körében plébánián belüli képzésekkel;
- speciális képzések szervezése a plébániai befogadó csoportok számára, kiemelten a vezetőképzésekre (elköteleződés és korábbi közösségi tapasztalat alapján).

„Az Úr missziós parancsa a hit növekedésére irányuló felszólítást is magában foglalja, amikor így fogalmaz: »Tanítsátok meg őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek« (Mt 28,20). Így világossá válik, hogy az első hirdetésnek át kell adnia a helyet a képzés és az érlelődés folyamatának. (...) Nem volna helyes, ha ezt a növekedésre szóló felhívást kizárólag vagy elsődlegesen elméleti képzésnek tartanánk. Annak »megtartásáról« szól, amit az Úr a szeretetére adott válaszként parancsolt nekünk» (EG 160.161).

1.3.3 ISMERETEKET ÉS AJÁNLÁSOKAT TARTALMAZÓ DOKUMENTUMOK RENDSZERESÍTÉSE

Az evangelizáció területén szervezett képzések tananyagaként, továbbá a képzéseken résztvevők dokumentációval történő támogatása érdekében **szükséges a témához kapcsolódó módszertani anyagok és ajánlások összeállítása és egyházmegyei szintű terítése.**

A másik szempont, hogy az evangelizációs képzéseket sok emberhez el lehet vinni, ugyanakkor több év sem elegendő arra, hogy az egyházmegyében szolgálatot és tevékenységet végzők számára, valamint a közösségi vezetők és tagok részére teljes körű továbbképzést tudjunk biztosítani. Ebből adódóan is **szükség van olyan könnyen megérthető és jól használható egyházmegyei szinten kidolgozott dokumentumokra (ajánlások, iránymutatások, módszerek),** amelyek a plébánosoknak és a plébániai közösségeknek, a missziós szolgálatban aktív világiaknak *irányt mutatnak az evangelizáció lehetőségeivel és módszereivel kapcsolatban.*

A különböző képzési és módszertanok összeállítása és gondozása érdekében egy **erre szakosodott munkacsoportot hozunk létre** a következő időszakban, amelynek munkatársai:

- folyamatosan tanulmányozzák és közösen értelmezik az evangelizáció gyakorlatához kapcsolódó egyházi tanításokat, továbbá a magyar és idegen nyelvű könyveket és cikkeket;
- folyamatosan közreadják a pápai dokumentumokat, üzeneteket;
- elkészítenek korosztályonkénti anyagokat a hívek szentgyónásra való elmélyült felkészüléséhez;
- tematikus anyagokat készítenek aktuális evangelizációs témakörökben, melyet közreadnak online és offline felületeken;
- tájékoztató anyagot készítenek az egyházmegye egész területén zajló hit – és erkölcsstan tanításáról;
- folyamatosan gyűjtik és értékelik az evangelizálás területén itthon és külföldön bevált és sikeres gyakorlatokat;
- folyamatosan aktualizálják a PEM szintű módszertanokat és ajánlásokat az evangelizáció teljes folyamatának lefedésével, különös tekintettel az evangelizációban érintett különböző csoportokra;
- fókuszálnak a nemzetközi és már hazai viszonylatban is sikeres módszerek egyházmegyei szintű terjesztése érdekében szükséges ajánlások készítésére.

1.4 AZ EVANGELIZÁLÁS KITERJESZTÉSE

1.4.1 A TEMPLOMBA JÁRÓ EMBEREK EVANGELIZÁLÁSÁNAK ERŐSÍTÉSE

„A kívülállók evangelizációja nem menti fel az egyházat az alól, hogy fáradhatatlanul törődjék azokkal, akik már befogadták a hitet, sőt talán már nemzedékek óta kapcsolatban állnak az evangéliummal. Igyekezik elmélyíteni, erősíteni, táplálni, nagykorúbbá tenni a hívők hitét, hogy még inkább »hívökké« legyenek. A keresztények hite ma állandóan szembesül a szekularizmussal, sőt olykor a harcos ateizmussal. Szüntelenül próbára van téve, megkísértve, támadják, küzdenek ellene. Veszély fenyegeti, hogy megfullad, vagy éhen hal, ha állandóan nem táplálják, erősítik. Az evangelizáció tehát sok esetben azt jelenti, hogy megadjuk a hívők hitének a szükséges lelki táplálékot és segítséget. Ennek az evangelizációnak eszköze főleg a katekézis, mely magában hordja az evangélium ízét, de nyelvén alkalmazkodni tud a korhoz és az emberekhez.” (EN 54)

A templomba járó hívek evangelizálásával kapcsolatban elsősorban a következő feladatok jelentkeznek:

- a Szentírás – a mindenható Isten kinyilatkoztatott szavának – tekintélyének megerősítése, továbbá a Szentírás kinyilatkoztatásának érthető magyarázata;
- a gyermekek, az ifjúság és a felnőttek katekézisének folyamatos biztosítása plébániai szinten, korosztályos lelki programok szervezése;
- a bér málkozók missziós feladatának hangsúlyozása, annak elérése, hogy új feladatok várnak a megbér máltakra, az egyház számít tanúságtévő életükre;
- a hívek evangelizációra és tanúságtételre buzdítása a homíliák keretében, a szentmisékre járó hívek ösztönzése az evangélium hirdetésére, a felelősség felébresztése a többi ember iránt;
- a szentség-kiszolgáltatások missziós jellegének erősítése;
- a hívek tanúságtételének szorgalmazása a szentmisék és közösségi programok keretében;
- a pap és hívek közös beszélgetése a szentmiséket követően;
- papi családlátogatások rendszeresítése, a kötetlen és személyes beszélgetések felhasználása az emberek hitének erősítésére.

1.4.2 AZ EVANGELIZÁCIÓ KITERJESZTÉSE AZ EGYHÁZZAL KAPCSOLATBAN LÉVŐ EMBEREK ÉS CSALÁDOK KÖRÉBEN

Több olyan család vagy csoport van a mindennapokban, amelyeknek a tagjai nem gyakorló keresztények, ugyanakkor alkalmanként vagy akár rendszeresen is kapcsolatba kerülnek a plébániával a plébánoson vagy a plébánián szolgáló híveken keresztül, esetleg az egyháztól igényelt szolgálat vagy „szolgáltatás” igénybe vétele esetén.

„A nem hívők mellett a másik nagy tábor a nem gyakorló keresztényeké. Ma egyre többen vannak olyanok, akik kifejezetten nem tagadják meg ugyan megkeresztelt voltak, de mintegy a keresztény élet peremén élnek, vallásukat nem élik. A nem gyakorló kereszténység tünete elég gyakori volt mindig az egyháztörténelem során. Összefügg az ember természetes gyarlóságával, azzal a következetlenséggel, amely sajnos mindnyájunkban megtalálható. Ma azonban új alakban jelentkezik. Részben magyarázható a korunkra jellemző elidegenedési folyamattal. Máskor onnan ered, hogy a keresztények nem hívők közt élnek, és napról napra érik őket a hitetlenség impulzusai. A régi időkhöz képest a fő különbség, hogy a nem gyakorló keresztények igazolni igyekeznek magatartásukat valamiféle szívvallás nevében, vagy pedig hangsúlyozni kívánják saját önállóságukat, személyi eredetiségüket.” (EN 56)

Széles ez a kör, ezért papjainknak, a szolgálatban résztvevőknek, a katekétáknak és a közösségeink vezetőinek, tagjainak, illetve mindenkinek, aki kapcsolatba kerül az említett csoportokkal, használni kell a találkozási alkalmakat az Evangélium hirdetésére.

Ennek érdekében a következő lehetőségeket ajánljuk:

- egyházi hozzájárulást fizető (szentmisékre, közösségekbe nem járó) családok körében végezhető evangelizáció módszerének kidolgozása;
- a plébániai hivatalokban valamilyen igénnyel betérők megszólítása, pozitív élmény biztosítása, a betérők számára például plébániai program vagy ima nyomtatott formában történő átadása;
- a PEM köznevelési intézményeibe járó gyerekek és szüleik evangelizálása, az iskolai keretek között szervezett programokhoz illeszkedően a keresztény alaptanítások átadásával, továbbá például tanúságtétellel;

- a hittanra járó gyerekek családjai körében végezhető evangelizáció módszerének kidolgozása, katekéták családlátogatásának elterjesztése;
- a templomainkban megkeresztelt gyerekek családjával történő kapcsolatfelvétel lehetőségeinek kidolgozása;
- jegyes oktatás felhasználása az evangelizációban, törekvés a jegyes csoportok közösséggé alakítására és magasabb szervezetségi szintre emelésére;
- templomokban házasságot kötő párokkal történő kapcsolatfelvétel, az ehhez kapcsolódó módszerek kidolgozása (Pl.: házassági évfordulók alkalmával megszólítani a családokat);
- karitásztól gondozott családok körében végezhető evangelizáció módszerének kidolgozása;
- evangelizációs lehetőségek kihasználása a házszentelések, beteglátogatások során;
- misszionálás erősítése az esküvőkön, temetéseken, bérnalkozásokon, elsőáldozásokon résztvevő emberek (mint rokonok, barátok) körében, a tanítás és az adott élethelyzet összekapcsolásával, valamint esetleges zenei szolgálat énekei által.

A következő időszakban nagy hangsúlyt fektetünk a fentiekhez kapcsolódó módszerek egyházmegyei szintű kidolgozására, valamint az ajánlások plébániai szinten történő kiterjesztésére, a szükséges ismeretek eljuttatására valamennyi érintetthez.

1.4.3 AZ EVANGELIZÁCIÓ, TANÚSÁGTÉTEL KITERJESZTÉSE A TEMPLOMON KÍVÜL

„Akárcsak Krisztus tanító útja során, vagy az apostolok Püünkösöd reggelén, az egyház is embertömegeket lát maga előtt, akiknek szükségük van az evangéliumra, és joguk is van hozzá, mert Isten »azt akarja, hogy minden ember üdvözljön és az igazság ismeretére jusson« (1Tím 2,4). Tudatában van, hogy mindenki számára hirdetnie kell az üdvösséget, és hogy az evangéliumi üzenet nincs a bennfentesek, kiváltságosok, kiválasztottak kis csoportjának fenntartva, hanem mindenkié. Ezért az egyház is ugyanúgy érez a tömegek láttán, mint Krisztus, aki látta, hogy »olyanok, mint a pásztor nélküli nyáj«, és gyakran ismétli, hogy »szánom a tömeget« (Mt 9,36; 15,32). De azt is tudja, hogy az

evangélium hirdetése csak úgy lehet hatékony, ha az emberek között előbb eléri a hívek közösségeit, és az ő cselekvésük révén juthat el és kell is eljutnia a többiekhez” (EN 57)

Jézus Krisztus szeretetének hirdetése azt igényli, hogy kilépjünk a templomból, nyissunk a világ felé. A templom falai között – település nagyságtól függően – azt a néhány tíz, száz, esetleg ezer embert érjük el vasárnaponként, akik az egyház és a plébániai közösség tagjai, akik esetében a hit elmélyítése a cél. Ez a kisebbség. A többség eléréséhez ki kell menni az utcákra és a terekre, tanúságot téve a szűkebb és tágabb környezetünkben, továbbá fontos megszólítani és meghívni az embereket, valamint be kell fogadni az érkezőket és alternatívát kell mutatni számukra.

A következő időszakban – a plébániai és területi viszonyokra tekintettel – a következő tanúságtételi lehetőségek szervezését tartjuk lehetségesnek, valamint az egyházmegyei szintű missziós csoport, a plébánosok és a referatúra-vezetők számára használatra ajánlottak:

- az egyházmegyei missziós csoport által szervezett missziós utak és programok szervezése, a települések és az emberek széles körének elérése tanítással, tanúságtétellel, dicsőítéssel és karitás programokkal;
- plébániai kitelepülések, kiemelt ünnepi alkalmakhoz (Pl.: templom búcsúja) kapcsolódó templomon kívüli programok szervezése;
- egyházmegyei és plébániai zárandoklatok szervezése, a több száz vagy több ezer ember tanúságtétele a zárandoklat során, valamint a hívek által minél több ember meghívása a zárandoklatra;
- élő Rózsafüzér szervezése a településeken, az adott településen vagy településrészen élő családokért, az ott élő emberekhez közel álló célokért történő imafelajánlással;
- nagybőjti keresztút, passió, körmenetek templomon kívüli szervezése, a templomtól távolabbi város- és településrészekben, megmutatva az ott élő emberek számára az ünnep jelentőségét, a közös ünneplés szépségét és fontosságát;
- a városok templommal nem rendelkező részén vagy templommal nem rendelkező településeken közösségi hely megtalálása, a közösségi hely működéséhez kapcsolódó programok kialakítása annak érdekében, hogy fokozatosan minél több ember megszólítható legyen és velük a közösség építhető legyen;

- nagyobb városokban a tömb-pasztorálás megvalósítása, a lakótelepi területekhez plébániai felelősök hozzárendelése, valamint kisebb településeken utcafelelősök kijelölése;
- a plébániai területen, településeken az önkormányzatok, egyesületek által szervezett programokon történő egyházmegyei és/vagy plébániai részvétel, a településeken szervezett rendezvények nyílt színpadán „alternatív” (keresztény) koncerttel, tanúságtétellel, rövid tanítással;
- Pécsen és Szekszárdon az egyetemi programokhoz köthető kitelepülés és aktív részvételi lehetőség;
- turisztikai programok az evangelizálás érdekében, turisztikailag leglátogatottabb helyeken (templomokban, tereken) és időkben zenei szolgálat és tanúságtétel megszervezése;
- kulturális programok (szabadegyetem, filmklub, egyházmegyei hangversenyek) felhasználása az evangélium hirdetése érdekében;
- plébániai közösségek családoknál történő összejövetelének rendszerezése, amikor lehetőség van a szomszédok és a környéken lakók megszólítására is;
- a településeken közösségi helyek létrehozása és folyamatos működtetése közösségi programok, templomon kívüli értékes rendezvények szervezése érdekében.

„Lépjünk ki! Lépjünk ki, hogy mindenkinek felkínáljuk Jézus Krisztus életét. Itt az egész Egyháznak szólóan megismétlem azt, amit gyakran mondtam a Buenos Aires-i papoknak és híveknek: szívesebben látok egy olyan Egyházat, amelyet baleset ért, amely megsebesült és bepíszkolódott, miközben kiment az utcákra, mint egy olyan Egyházat, amely belebetegedett a zártságba és a kényelembe, mert a saját biztonságához ragaszkodott.” (EG 49)

A misszió az imádságból fakad, ezért a missziót is imának kell kísérni. A missziós programok szervezését és eredményességét támogatják a programokkal egy időben végzett szentségimádások és imák.

1.5 KAPCSOLATOK ALAKÍTÁSA ÉS FEJLESZTÉSE

Közös fejlődésünk és evangelizációs küldetésünk eredményessége érdekében a következő időszakban hangsúlyt fektetünk a külső és belső kapcsolatok kialakítására és gyümölcsöző fenntartására. Ez megnyil-

vánul tapasztalatok szerzésében és cseréjében, a feladatok közös megoldásában, mások által szervezett evangelizációs programokon történő részvételben.

1.5.1 KÜLSŐ KAPCSOLATOK ÉPÍTÉSE

Az egyházmegyén kívüli kapcsolatok építése területén a következő feladatokat látjuk fontosnak:

- tapasztalatok szerzése az evangelizációban eredményeket elérő más egyházmegyékben, részvétel az általuk szervezett evangelizációs programokon (Szent András Iskola, Alpha Kurzus, stb.);
- kapcsolatok építése és fejlesztése az evangelizációban erős szerzetesrendekkel;
- más felekezetekkel történő kapcsolatok építése, az ökumené erősítése az evangelizálás érdekében;
- a világegyház missziós feladataihoz, programjaihoz történő – lehetőségek szerinti – csatlakozás, az ezekhez illeszkedő, a hívekben ezeket erősítő egyházmegyei vagy plébániai programok szervezése.

1.5.2 BELSŐ KAPCSOLATRENDSZER FEJLESZTÉSE

A belső együttműködés fejlesztésének célja, hogy egyházmegyénken belül működő missziós csoportok, közösségek, a papok és világiak – az evangelizációs lelkületet erősítve – segítsék egymást az Örömhír hirdetésében. Ennek érdekében az egyházmegyén belüli kapcsolatok fejlesztésében szükséges kiemelten kezelni:

- a PEM szintű missziós csoportok, az imádkozó-, dicsőítő-, tanító- és tanúságtevő csoportok és a plébániai közösségek együttműködésének kialakítását és folyamatos fenntartását;
- az egyházmegyénken ütképes, több évtizede működő, az evangelizáció szervezésében nagy tapasztalattal rendelkező szolgáló csoportok együttműködését;
- Szentlélek Szeminárium biztosítását rendszeresen;
- az evangelizációban, tanúságtételben aktív papok és világiak közösségbe gyűjtését, folyamatos képzésük és a közöttük lévő tapasztalatcsere erősítését, az evangelizáció során szerzett eredmények megosztását, az általuk végzett munka eredményeinek egyházmegyén belüli terjesztését;

- közösségi fórum kialakítását, melyen keresztül az egymástól távollévők folyamatosan megoszthatják tapasztalataikat, továbbá kérdéseiket és erre kapott válaszaikat.

SZERETETSZOLGÁLAT

„Az Isten szeretet” – tanítja a Szentírás (1Jn 4,8.16). Jézus Krisztus megtestesülésével pedig ez az isteni szeretet emberré lett. Ebből következik, hogy a keresztyény hitben sajátosan és elválaszthatatlanul egybekapcsolódik az istenszeretet (MTörv 6,5) és a felebaráti szeretet (Lev 19,19) ősi kettős parancsa (ld. Mt 22,37–40). Az Egyház úgy születik meg, mint ennek a szeretetnek a gyümölcse, hordozója és szolgálja. A Szentlélek, a szeretet lelke indítja tehát és ösztönzi a hívek közösségét, hogy ne csak szóval és nyelvvel, de tettel és igazsággal szeressenek (ld. 1Jn 3,18).

A szeretet gyakorlásának ez a parancsa megvalósult már korán a legelső keresztyény közösségek karitatív elköteleződése révén, sőt ez a szeretetszolgálat lett minden evangelizációs tevékenység hitelességének a mércéje (vö. Gal 2,10). Az egyháztörténelem századai során ez a tördés és elkötelezettség számos szép gyümölcsöt termett: kórházakat, menhelyeket, szegénygondozási intézményeket, árvaházakat és iskolákat, életüket teljesen az elesettek szolgálatára szentelő szerzetesrendeket. Megannyi szent hirdeti ennek a szeretetnek erejét (Páli Szt. Vince, Kalkuttai Boldog Teréz, Boldog Batthyány-Strattmann László).

„»Ha a szeretetet látod, látod a legszentebb Szentháromságot« – írta Ágoston. (...) A Lélek az a belső erő, mely összhangba hozza a hívők szívét Krisztus szívével, és arra indítja őket, hogy az embertársakat úgy szeressék, ahogyan Ő szerette őket, amikor lehajolt, hogy megmossa a tanítványok lábát (vö. Jn 13,1-13), s különösen, amikor mindenkiért odaadta az életét (vö. Jn 13,1; 15,13).

A Lélek az az erő is, mely átváltoztatja a keresztyény közösség szívét, hogy ez által a világban az Atya szeretetének tanúja legyen, aki az Ő Fiában az emberiséget egyetlen családdá akarja formálni. Az Egyház minden tevékenysége annak a szeretetnek a kifejeződése, mely az ember egyetemes javára törekszik: az Ige evangelizációja és a szentségek által – ami a maga történelmi megvalósulásában gyakran hősies vállalkozás –, és az emberi élet és tevékenység különböző területein a fejlődés támogatásával. Így a szeretet az a szolgálat, melyet az Egyház azért végez, hogy az emberek testi szenvedései és anyagi nyomorúságai elől se térjen ki” (DCE 19).

2.1 JÖVŐKÉP ÉS CÉLOK A SZERETETSZOLGÁLAT TERÜLETÉN

A püspöki jövőkép alapján egyházmegyénkben:

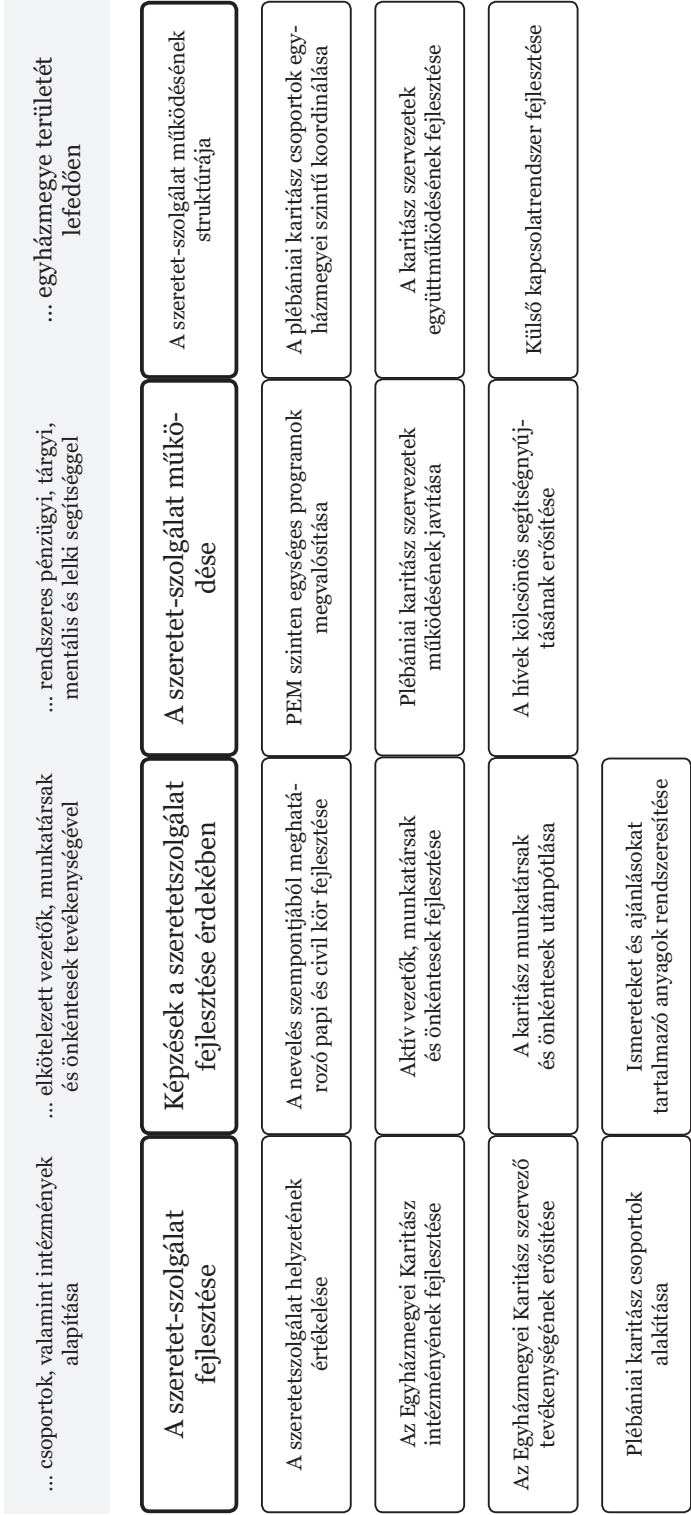
- önmagukról gondoskodó, karitatív tevékenységet végző csoportok működnek;
- a krisztusi szolidaritást megélő, prófétai csoportok/szolgálattevők tevékenykednek;
- a társadalom jóakarátú embereivel, különböző csoportjaival, szervezeteivel krisztusi módon együttműködő egyének, csoportok vannak;
- a rászorulókról aktívan gondoskodó, nekik kézzelfogható segítséget nyújtó, őket helyzetükből kivezető csoportok, intézmények működnek.

A vízió alapján az egyházmegye *kiemelt célja*: Az **egyházmegye területét lefedően a Krisztusi szolidaritást megélő és a szeretetben tevékeny csoportok, valamint intézmények alapítása és működtetése**, amelyek a szolgálatban **elkötelezett vezetők, munkatársak és önkéntesek tevékenységével** felkarolják a rászorulókat, **a rendszeres pénzügyi, tárgyi, mentális és lelki segítséggel**, továbbá **mások gondjaira érzékeny emberek segíteni akarásának koordinálásával számukra jobb életkörülményeket biztosítanak, illetve hitet és reményt adnak.**

A kiemelt cél alábontásával **az egyházmegye részletes céljait** a 2. ábra szerint határozzuk meg.

2. ÁBRA: AZ EGYHÁZMEGYE CÉLJAI A SZERETETSZOLGÁLAT TERÜLETÉN

Az egyházmegye területét lefedően a Krisztusi szolidaritást megélő és a szeretetben tevékeny csoportok, valamint intézmények alapítása és működtetése, amelyek a szolgálatban elkötelezett vezetők, munkatársak és önkéntesek tevékenységével felkarolják a rászorulókat, a rendszeres pénzügyi, tárgyi, mentális és lelki segítséggel, továbbá mások gondjaira érzékeny emberek segíteni akarásának koordinálásával számukra jobb életkörülményeket biztosítanak, illetve hitet és reményt adnak.

„Bizony mondom nektek: amit a legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek.” (Mt 25,40)

Jézus Krisztus szeretetparancsa egyházmegyénk területén körünkben is rendkívül aktuális, ugyanis országos viszonylatban is rendkívül elmaradott *kistérségeinkben sok szegény család és időse ember nélkülöz, sok gyermek nem*

jut elegendő és megfelelő minőségű ételhez és ruhához, városainkban sok hajléktalan él az utcán.

Céljaink megfogalmazásával rávilágítunk arra, hogy valamennyi hívő embernek fel kell ismerni a szegények iránti megkülönböztetett szeretet szükségességét, **egyházmegyénk és plébániánk valódi, szegényeket segítő közösséggé váljon!** „Kicsiben” kell járnunk Teréz anya útját, aki egyszer azt mondta, hogy *„Delhi az egész világ”*. Baranya és Tolna megye legyen a mi világunk, tegyük meg itt legkisebb testvérünkért azt a szolgálatot, hogy testben és lélekben jobb legyen neki!

A legfőbb parancs teljesítése érdekében **kiemelten fontos a szeretetszolgálat területén új megoldások és lehetőségek keresése**, amelynek keretében *erősíteni kell az egyházmegyei karitás szervezői tevékenységét a plébániai karítások csoportok alakításában és tevékenységük támogatásában.* Fontos törekvésünk **a szeretetszolgálati tevékenység folyamatos fenntartása**, az egyházmegyei szinten *egységes programok megvalósítása, a plébániai karitás csoportok tevékenységének aktívabbá tétele, továbbá a hívek kölcsönös segítségnyújtásának erősítése.* Mindezt egyházmegyei szinten kell megvalósítani, biztosítva, hogy *a plébániai karitás csoportok tevékenységének egyházmegyei szintű koordinálásával, a csoportok közötti együttműködéssel és a külső kapcsolatok fejlesztésével teljes mértékben lefedett legyen az egyházmegyei terület.* Ehhez **elkötelezett és képzett vezetőkre, munkatársakra és önkéntesekre van szükség**, amelynek érdekében *folyamatos képzéseket érdemes szervezni valamennyi szinten, biztosítani kell a folyamatos utánpótlást, valamint gondoskodni kell a kollégák és önkéntesek munkáját támogató segédanyagokról és ajánlásokról.*

2.2 A SZERETETSZOLGÁLAT FEJLESZTÉSE

A szeretetszolgálat fejlesztése területén elsősorban **a szervezeti aspektust helyezük fókuszba**, ezen belül is *az egyházmegyei karitás intézményi átalakítását, szervező tevékenységének erősítését,*

továbbá a plébániai karitászcsoportok alakítását. Szükséges hatékonyabbá és területileg is kiterjedtebbé tenni azokat a szervezeteket, amelyeknek kulcsszerepe van a rászorulókat támogatásában, amelyek képesek integrálni azokat a pénzügyi és emberi erőforrásokat, amelyek által biztosítható a szegények és betegek elérése, igényeik felmérése és a rendszeres, kiszámítható segítség nyújtása.

„Az istenszeretben gyökerező felebaráti szeretet elsődlegesen minden egyes hívő feladata, ugyanakkor az egész egyházi közösség feladata is minden szinten: a helyi közösségektől kezdve a részegyházakon (egyházmegyéken) át az egész világegyházig. Az Egyháznak, mint közösségnek is gyakorolnia kell a szeretetet. Ez viszont megköveteli, hogy a szeretetnek meglegyenek a szervezetei ahhoz, hogy a közösségi szolgálatot rendezetten tudja végezni.” (DCE 20)

2.2.1 A SZERETETSZOLGÁLAT HELYZETÉNEK ÉRTÉKELÉSE

Az elmúlt időszakban **egyházmegyei szinten** készült egy értékelés, amelynek eredményeként látjuk az egyházmegyei karitászműködését, a plébániai karitászcsoportjaink számát és tevékenységét, a karitászonkéntesek aktivitását. Ezzel együtt a területi lefedettség is felmérésre került, kiemelten arra, hogy a hátrányos helyzetű kistérségeinkben milyen színvonalú szolgálatot tudunk nyújtani, elegendő segítséget tudunk-e adni az országos viszonylatban is legszegényebb családok számára, akik a létminimum alatt élnek, naponta küzdenek a holnapért.

A karitászcsoportok számának és helyének meghatározása érdekében szükséges az igények minél szélesebb körű felmérése, annak tisztán látása, hogy a rászorultság mértékétől függően az egyes térségekben a családok, gyermekek, idősek, betegek és hajléktalanok számára milyen jellegű támogatások jelentenek az elmozdulást a jelenlegi szorult helyzetükben.

Egyházmegyénk jelenlegi helyzetének értékelése során fontos támpontot adhat más egyházmegyék gyakorlatának megismerése, valamint összehasonlítása a Pécsi Egyházmegye területén látható megoldásokkal. A szeretetszolgálat területén kiemelten szükséges lehet a külföldi kapcsolatok és tapasztalatok összegyűjtése, amely néhány plébánia területén már jelenleg is működik. Több egyházmegyében is jó példákat

láthatunk, amelyeket érdemes részletesebben is tanulmányozni, illetve átgondolni azt, hogy mit és hogyan érdemes adaptálni.

2.2.2 AZ EGYHÁZMEGYEI KARITÁSZ INTÉZMÉNYI MŰKÖDÉSÉNEK ÁTALAKÍTÁSA

A szeretetszolgálat egyházmegye egész területén történő fejlesztésének egyik nagyon fontos feltétele **az egyházmegyei karitászi intézményi működésének szükség szerinti javítása**. Ennek keretében a következő időszakban kiemelten kezeljük *az egyházmegyei karitászi által végzett szolgálat szakmai tervének összeállítását, az ehhez szükséges képzések megszervezését, valamint a kapcsolódó anyagi források biztosítását*.

Az egyházmegyei karitászi szervezet jelenlegi tevékenységi portfóliója alapvetően élelmiszer, ruha, bútór és egyéb használati tárgyak gyűjtésére és elosztására, a napi szintű krízis prevencióra és kezelésre, továbbá az országos karitászi akciókban történő részvételre terjed ki, illetve ezekre korlátozódik. Területi lefedettségét tekintve jellemzően Pécsre fókuszál a szolgálat, csak az országos akciók alkalmával jellemző a vidéki karitászi csoportokkal történő együttműködés. A jelenlegi működés nem vagy csak kis mértékben követel meg speciális szakértelmet, lényegében különböző javak gyűjtéséről és elosztásáról van szó.

Az egyházmegyei karitászi működésének magasabb szintre emelése megköveteli *az egyházmegyei szintű új programok, indítását, a szeretetszolgálat kiterjesztési lehetőségének vizsgálatát új területekre*. Mindezt jól előkészítve, az igények és lehetőségek széles körű felmérésével, fokozatosan és megfontoltan lehet tenni, ugyanis a még választható szolgálatok jelentős része szakértelmet és többlet anyagi forrásokat igényel. Előzetes vizsgálatok alapján a jelenlegi tevékenységre építhetően – első körben – létjogosultsága lehet *az életvezetési tanácsadásnak*, a munkaerő-piaci elhelyezkedési készségek fejlesztésének, *a pályaválasztási tanácsadásnak*, a mentális tanácsadásnak, *a közösségi oldalak veszélyeit bemutató tanácsadásnak*, *az általános iskolások számára szervezett délutáni foglalkozásoknak*, továbbá *a gyermekfelügyeletnek és az idősekkel történő foglalkozásnak*, lehetőség szerint ne csak Pécsen, hanem több település vagy kistérség viszonylatában is. Az egyházmegyei karitászi tevékenységének jövőbeni szervezése és kapcsolatrendszerének alakítása során azt is szükséges figyelembe venni, hogy folyamatosan növekszik a kábítószerrel fenyegetett gyerekek, fiatalok száma, a városok mellett a hátrányos helyzetű településeken is.

2.2.3 AZ EGYHÁZMEGYEI KARITÁSZ TÁMOGATÓ-TANÁCSADÓ SZEREPÉNEK ERŐSÍTÉSE

A következő években az **egyházmegyei karitás** szervezetnek nagyobb szerepet szánunk a *plébániai karitás csoportok alakulásának támogatásában, az ehhez kapcsolódó tanácsadásban, valamint szervező-koordináló tevékenységben*. Erre azért van szükség, mert nagyon sok plébánián lehet hajlandóság a rászorulóknak segítségének szervezett formájára, ugyanakkor a plébánosnak és a híveknek sincs meg a plébániai karitás szervezet alakításához szükséges rutinja. Számukra szükséges átadni azt a tudást és tapasztalatot, amelynek segítségével az első lépéseket meg tudják tenni, majd a későbbiekben a karitászcsoporthoz működését biztosítani tudják.

„Minden alkalommal megmutattam nektek, hogy hogyan kell dolgozni és ezzel a gyöngéket segíteni. Jézus szavaira emlékezve, aki azt mondta:> Nagyobb boldogság adni, mint kapni <.” (ApCsel 20,35)

Az egyházmegyei karitász-szervezet közreműködésével **megszervezésre kerül a karitás mozgalom és tevékenység bemutatása**, kiemelten azokon a területeken, ahol nem működik karitás csoport. Ennek keretében a *katolikus karitás országos, egyházmegyei és plébániai szervezeteinek és csoportjainak bemutatásával*

sával, a karitás programok és tevékenységek áttekintésével, valamint a rászorulóknak különböző csoportjai igényeinek megismertetésével közelebb lehet vinni a plébániai közösségeket a szeretet és irgalmasság testi és lelki cselekedeteinek megszervezéséhez és gyakorlásához.

Erre építve ugyancsak kiemelt feladat a **jól működő és alakuló karitás csoportok találkozási-, illetve tapasztalat-megosztási lehetőségének megszervezése**, ahol a szeretetszolgálatban jelentősebb múlttal rendelkező szervezetek a gyakorlatban jól használható tanácsokkal látják el a kezdőket.

A karitás tevékenység elindítását támogató előadások és tapasztalatcserék mellett a karitás területeit és lehetőségeit bemutató **segédletek és ajánlások** készítésétől és terjesztésétől is várjuk új plébániai karitás csoportok alakulásának segítségét. Olyan módszertani anyagok szerkesztését tartjuk szükségesnek, amelyek az érdeklődők számára könnyen elérhető és jól használható módon minden szükséges információt tartalmaznak a karitás munkáról, a segítő és a segített kapcsolatának dinamikájáról.

2.2.4 PLÉBÁNAI KARITÁSZ CSOPORTOK ALAKÍTÁSA

Egyházmegyénk területén a központi és városi plébániák számához viszonyítva kevés a rászorulókat szervezett formában segítő karitászcsoportok száma. Tekintettel a korábban már említett tényre, hogy Baranya és Tolna megyében több, országos viszonylatban is legelmaradottabb kategóriába sorolt kistérség van, **indokolt és szükséges a katolikus karitászhátrányos helyzetű térségekben történő jelenléte és tevékenységének a kiterjesztése.**

A következő 4-5 évben szeretnénk elérni, hogy *valamennyi központi és városi plébánián legyen karitászcsoport*. A központi plébániák esetében ez nem azt jelenti, hogy a központi plébánia székhelyén kell működtetni a karitászcsoportot, hanem a plébánia területén lévő települések közül ott, ahol a hívek tenni akarása és az infrastruktúra a legnagyobb sikert valószínűsíti. Új plébániai karitászcsoportok alakítása, valamint az ehhez szükséges karitászmunkatársak és önkéntesek megtalálása érdekében a **plébánosok kiemelt feladata a hívek szeretetszolgálatra történő ösztönzése, valamint az egymásra figyelés fontosságának kiemelése a homíliákban és a plébániai programokon.**

Az induló csoportok esetében *fontos a fokozatosság*, első körben a helyi igények felmérésével és más plébániákon működő karitászcsoportok tapasztalatainak felhasználásával *célszerű meghatározni az induló tevékenységeket*, különös tekintettel a túlvállalás elkerülésére, valamint az ellátottak és a tevékenységi kör folyamatos bővülési lehetőségére. A helyi igények felmérésére számos lehetőség van, többek között:

- a plébániai közösség tagjainak egymásra figyelésével, a közösséghez tartozók nyilvánvalóan látható problémáinak felismerésével;
- a plébániai közösséghez tartozó tagok nyílt kommunikációra ösztönzése által egymás problémáinak és élethelyzetének megismerésével;
- a helyi önkormányzatokkal és kisebbségi önkormányzatokkal történő együttműködés eredményeként, a tőlük kapott információk alapján.

2.3 KÉPZÉSEK A SZERETETSZOLGÁLAT FEJLESZTÉSE ÉRDEKÉBEN

A szeretetszolgálat esetében is mondhatjuk, hogy az elkötelezettség és a felkészültség kiemelkedően fontos a tevékenység hosszú távon eredményes vitele érdekében, ezért a vezetők, a munkatársak és az önkéntesek folyamatos képzését is szükséges napirenden tartani. Fontos szempont,

hogy a karitászmunkások ne fáradjanak bele a rászorulókat iránti folyamatos felelősségvállalásba, valamint ezt szívvel, együttérzéssel és hozzáértően tudják tenni.

„Ami a szenvedő emberek szolgálatát illeti, mindenekelőtt a szakmai illetékességre van szükség: a segítőknek úgy kell kiképezni, hogy a jót jól tudják tenni, és utána viselni tudják a folyamatos támogatás gondját. A szakmai illetékesség az első alapvető követelmény, de egyedül nem elegendő. Emberekről van szó ugyanis, és az embereknek mindig többre van szükségük, mint pusztán szakmailag helyes bánásmódra. Emberiességre van szükségük. A szív odafordulására van szükségük. Mindazoknak, akik az Egyház karitatív szervezetében dolgoznak, nem csupán hozzáértően kell végezniük az éppen szükséges teendőket, hanem a szívükkel kell úgy odafordulniuk a másokhoz, hogy az megérezhesse emberi jószágukat. Ezért ezeknek a segítőknek a szakmai képzés mellett elsősorban a szív képzésére van szükségük.” (DCE 31/a)

A képzések rendszerét ezért úgy alakítjuk ki, hogy:

- a szeretetszolgálatban hiteles és elismert, a tudás átadására alkalmas papi és világi kör vezesse a felkészítéseket;
- a karitászmunkában érintett egyházmegyei és plébániai vezetők, munkatársak és önkéntesek minél szélesebb köre megkapja a szükséges tudást;
- alkalmas legyen a munkatársak és önkéntesek utánpótlásának nevelésére;
- rendelkezésre álljanak a szervezett- és az önképzéseket segítő, a szükséges ismereteket és ajánlásokat tartalmazó dokumentumok.

2.3.1 A NEVELÉS SZEMPONTJÁBÓL MEGHATÁROZÓ PAPI ÉS VILÁGI KÖR KÉPZÉSE

„Ez a szeretetszolgálat fejezi ki mindenfajta meghívás alapvető tartalmát, de leginkább a papi hivatásban teljesül: e szolgálatban ismeri föl a pap, hogy arra hivatott, hogy élete által a lehető leg-radikálisabban valósítsa meg Jézus, az életét bárányaiért adó Jó Pásztor pásztori szeretetét (Jn 10,11).” (PDV 40)

A szeretetszolgálatra történő nevelésben és felkészítésben **jelentős szerepe van a papságnak**, ugyanis ők azok, akik a plébánia területén a személyes tanúságtétellel, példamutatással és konkrét szervezési munkával elől tudnak járni. Ennek érdekében a következő évek papi találkozóin *hangsúlyozzuk a szeretetszolgálat fontosságát, erősítjük a papság motivációját* a karitászi tevékenység fejlesztése érdekében.

„Azért testvérek, válasszatok ki magatok közül hét jó hírben álló, bölcs és Szentlélekkel eltelt férfit, és ezeket állítjuk be ebbe a munkába.” (ApCsel 6,3)

A szeretetszolgálatra nevelést javasolt beépíteni **az egyházmegye különböző szolgálataiban résztvevők** (Pl.: katekéták, teológiai hallgatók, közösségvezetők, pedagógusok stb.) képzési rendszerébe. Ők munkájuk vagy leendő munkájuk során sok felnőttel, ifjú

korban lévővel és gyermekkel találkozhatnak, és számos lehetőségük van arra, hogy a *közösségi találkozó programjába, továbbá a hittan órák és az iskolai tanítási órák tematikájába beépítsék* a felebaráti szeretetet, mások segítésének fontosságát, embertársaink iránt érzett felelősség súlyát. Ez kiemelten fontos a karitászi munkatársak és önkéntesek utánpótlása szempontjából, ezért a katekéták és a köznevelési intézmények pedagógusainak felkészítése nem elhanyagolható.

A papi és világi kör felkészítése szempontjából hasznos lehet *a karitászi, segítő tevékenységben kiemelkedő, szakértelemmel rendelkező szervezetek képviselőinek meghívása, az általuk alkalmazott gyakorlatok és módszerek megismerése* annak érdekében, hogy ezt egy széles kör számára elérhetővé tegyünk.

2.3.2 AKTÍV VEZETŐK, MUNKATÁRSOK ÉS ÖNKÉNTESOK KÉPZÉSE

A lelkesedés és a felelősségérzet fenntartása érdekében gondoskodunk az aktív vezetők, munkatársak és önkéntesek folyamatos képzéséről. Ennek érdekében **egyházmegyei szinten képzési tematikákat dolgozunk ki**, differenciáltan a különböző szerepekre, továbbá *a vezetők részére egyházmegyei szinten, a munkatársak és az önkéntesek számára megyei, esperesi kerületi vagy plébániai szinten* legalább kétfévente egy alkalommal *rendszeresítjük a képzést*. A képzési tematikák készítése és a képzések operatív szervezése során figyelembe vesszük azt is, hogy a szeretetszolgálat területén *egyházmegyei és plébániai szinten milyen új programok és tevékenységek elindítása tervezett*, amelyekre fel kell készíteni a kollégákat.

A vezetők, munkatársak és önkéntesek fejlesztésében *kiváló lehetőséget jelent a karitás munkatársak rendszeres találkozása*, amelynek során a jó megoldások átadása és a gyakorlati munka során felhalmozott tapasztalatok cseréje kerülhet fókuszba, ezért évente-kétévente konferencia megrendezését tervezzük valamennyi szolgálatban résztvevővel.

A képzéseket és a találkozókat felhasználjuk arra is, hogy *a szeretetszolgálatban résztvevők közösséggé formálódjanak, megerősítve mindenkiben az imádság jelentőségét.*

2.3.3 A KARITÁSZ MUNKATÁRSOK ÉS ÖNKÉNTESOK UTÁNPÓTLÁSA

Az utánpótlás biztosítását többféle szempontból is kiemelten kell kezel-nünk. Az önkénteseink jelentős része nyugdíjas korban van, jellemzően 65-70 év fölötti korosztályba tartozó nők. Ez a korosztály szívesen szán időt a rászorulóknak segítésére, a karitás munkát kitartóan és lelkesedéssel végzik, ugyanakkor nem látszik az a megbízható utánpótlás, akik nagyobb szerepet vállalnának a szolgálat szervezésében és a koordinációjában. Ugyanakkor azt is meg kell említeni, hogy Magyarországon az önkéntes segítő munkában résztvevők aránya lényegesen alatta marad a Nyugat-európai trendeknek, nehéz megtalálni azokat az embereket, akik rendszeresen és kiszámíthatóan vállalják a szolgálatot. Látható, hogy nem könnyű az utánpótlás nevelése, ezért *a lehetőségeink maximális kihasználásával törekszünk arra, hogy a fiatalokban elültessük a magot*, kiemelten a következő területekre:

- a szeretetszolgálatra nevelés beépítése az iskolai és plébániai hitoktatásba;
- a szeretetszolgálatra nevelés figyelembe vétele az egyházmegyei fenntartásban lévő intézményeknél, esetleg külön óra keretében, illetve jól beépítve a pedagógiai programba vagy a releváns tantárgyak tematikájába;

A fiatalok körében: „Ez a széles körben elterjedt tevékenység [ti.: önkéntesség] a fiatalok számára az élet iskolája, mely szolidaritásra és arra a készségre nevel, hogy ne csak valamit, hanem önmagukat nyújtsák. Ezáltal a halál antikultúrájával, mely például a kábítószerekben mutatkozik meg, a szeretet száll szembe, mely nem önmagát keresi, hanem éppen abban a készségben, hogy másokért elveszíti önmagát (vö. Lk 17,33), az élet kultúrájának bizonyul.” (DCE 30/b)

- karitás junior programok indítása, gimnáziumi-középiskolai szociális tevékenységben már tapasztalatot szerzett fiatalok motiválása.

Felmérések szerint a fiatalokon kívül a 40-50 évesek és a friss nyugdíjasok a legfogékonyabbak a szeretetszolgálatra, ezért e korosztályok esetében célszerű megszervezni az utánpótlás biztosítását. Erre *jó lehetőség kínálkozik a kistélepi ülési megbízottak körében*, akik tevékenységükkel lefedik a teljes egyházmegyét, és motorjai tudnak lenni a szeretetszolgálat szervezésének is, főleg az elmaradott kistérségekben. További *lehetőség a plébániai közösségbe járók megnyerése a szolgálatnak*, ugyanis a közösségekben megtaláljuk a 40 fölötti korosztályt és a friss nyugdíjasokat is, akik élethelyzetükből adódóan szánhatnak időt a karitás munkára, továbbá – mint közösségi tagoknak – szerepet kell vállalniuk a plébániai tevékenységekben és a szolgálatokban.

2.3.4 ISMERETEKET ÉS AJÁNLÁSOKAT TARTALMAZÓ DOKUMENTUMOK RENDSZERESÍTÉSE

A képzés és a karitás munkára történő felkészítés, valamint a tudás frissítésének érdekében – a személyes találkozók mellett – **egyházmegyei szinten** szerkesztett *kézikönyvek kiadását és folyamatos bővítését tervezzük*, amelyekben ajánlásokat fogalmazunk meg a támogatásra szoruló különböző csoportok segítésének módjára és formájára vonatkozóan.

Egy másik jól és könnyen használható dokumentumként *rendszerezítjük a karitás önkéntesek kézikönyvét*, amelyben tematikusan részletezésre kerülnek az önkéntesek számára fontos, karitás munkával kapcsolatos tudnivalók.

2.4 A SZERETETSZOLGÁLAT MŰKÖDÉSE

Célunk, hogy **a szegény, szociálisan rászoruló emberek nélkülözését csökkentsük, ne legyen magányos, éhező vagy szűköséget szenvedő ember a közvetlen környezetünkben**. Vannak az egyházközseinkben élő családok, emberek, akik nagyon szegényen élnek. Fontos, hogy a közösségnek szívügye legyen a rászoruló hívek segítése étellel, ruhával, pénzzel, és ami még szükséges. Nem mehetünk el amellett, hogy a padban esetleg mellettünk ülő felebarátunk éhez, pénz nélkül van, napi súlyos gondjai vannak. **Erősíteni kell egymásban, hogy az egyházmegye és a plébánia szegényeinek segítése közös ügyünk!**

Elismerve a szeretetszolgálat konkrét, támogató feladatait a rászorulóknak irányába, nagyon lényeges, hogy emellett a szeretetszolgálat egyben evangelizációs feladat is legyen.

*„...a legnagyobb karitatív tevékenység éppen az evangelizáció, azaz „az Ige szolgálata”. Nincs jótékonyabb, azaz karitatívabb cselekedet a felebarát iránt, mint megtörni Isten Igéjének kenyerét, az evangélium jó hírének részesévé tenni, bevezetni őt az Istennel való kapcsolatba: az evangelizáció az emberi személy legnemesebb és legátfogóbb fejlődését segíti elő. Ahogy Isten szolgálja VI. Pál pápa írja a *Populorum Progressio* kezdetű enciklikában: Krisztus hírüladása az emberi fejlődés első és legfőbb tényezője (vö. 16.)” (XVI. BENEDEK, Üzenet 2013 nagyböjtjére, nr. 3).*

2.4.1 EGYHÁZMEGYEI SZINTEN EGYSÉGES PROGRAMOK MEGVALÓSÍTÁSA

Az egyházmegyei karitás szervezésében jelenleg is több országos és egyházmegyei program valósul meg, amelyek jellemzően nem tudnak kiterjedni az egész egyházmegyére, csak nagyon kis mértékben tudják bevonni a plébániai karitás csoportokat. *A következő évek egyik fő célkitűzése, hogy az egyházmegyei karitás koordinálásával mind kiterjedtebb legyen a programokba bevonható települések és rászorulóknak köre.*

Ennek keretében **megoldandó feladataink** a következők:

- az országosan sikeres karitás programok kiterjesztése és kibővítése a plébániai karitás csoportok felé (Pl.: öngondoskodó háztartások – vetőmagprogram, betűvető – iskolakezdési program, kályha-program, stb.);
- egyházmegyei karitás saját programok létrehozása és kiterjesztése a plébániai csoportokra (Pl.: nyári táborok utazási, szállás, étkezési és egyéb program költségeihez történő hozzájárulás belső pályázatok útján);
- más egyházmegyékben sikeresen működő programok átvétele, lehetőség szerinti kiterjesztése a plébániai karitás csoportokra;
- karitás akciók erősítése, valamint gyűjtési lehetőségek biztosítása az egyházmegyei rendezvényeken;
- a mentális és lelki támogatás feltételeinek megteremtése, illetve egyházmegyei szintű rendszerének működtetése (szociális munkások hálózatának kialakítása, utazó szolgálat működtetése);

- önkéntesek és adakozók jutalmazási, elismerési rendszerének kialakítása, működtetése.

„A segélyek összegyűjtésének és szétosztásának módját anélkül, hogy mereven uniformizálnák, jól szervezzék meg mind egyházmegyei és nemzeti, mind világviszonylatban, és ahol csak célszerűnek látszik, kapcsolják össze a katolikusok tevékenységét a többi keresztény testvérével. A szeretet szelleme nem tiltja, hanem éppen nagyon is sürgeti, hogy előrelátó és rendezett legyen a szociális és karitatív munka.” (GS 88)

2.4.2 PLÉBÁNAI KARITÁSZ SZERVEZETEK MŰKÖDÉSÉNEK JAVÍTÁSA

A rászorulókhöz legközelebb a **plébániák** vannak. A plébániai közösségekben sok szegény, beteg vagy magányos ember lehet, illetve a plébánia területén élő emberek között is meg lehet találni a segítségre szorulókat. A rászoruló családok és emberek bajaira és problémáira érzékeny plébánia és a templomba járó hívek képesek megtalálni a *mélyszegénységben élő családokat, valamint a magányos, lelki vagy fizikai értelemben hiányt szenvedő, magukra maradt embereket, ezáltal ki tudják alakítani a plébániai karitászt szervezet által támogatott kört.* A következő években **valamennyi plébánia feladatának tekintjük,** hogy – a plébános vezetésével – *felelősséget vállaljon a lelki és testi segítséget igénylő emberekért, rendszeres támogatásukért, életminőségük részleges javításáért.* A plébániák karitászt csoportjai által ez módszeresen és rendszeresen biztosítható. Akik már évek óta dolgoznak a karitászban, látják, hogy a szegénységről, a szegényekről nem lehet csak úgy, általában beszélni, amit majd mások megoldanak. Ereje azoknak a kis közösségeknek van, akik munkával, étel-miszer-, ruha- és pénzádományok formájában alázattal, észrevétlenül támogatják az ugyanabban a környezetben, közösségben élő nélkülöző embereket, a felebarátokat, hívó testvérüket.

„Az Egyház Isten családja a világban. Ebben a családban nem lehet szükségét szenvedő. (...) A szeretet parancsának egyetemességét tiszteletben tartva van sajátosan egyházi feladat is – az a feladat, hogy az Egyházban, mint egy családban, egyetlen gyermek sem szenvedhet ínséget. Ebben az értelemben érvényes a Galata-levél részlete: „Ezért amíg időnk van, tegyünk jót minden emberrel, de különösen hittestvéreinkkel” (6,10)” (DCE 25/b)

Az anyagi forrásokat is igénylő tevékenység ellátása érdekében ajánljuk a plébániáknak *egy rendszeres adakozói kör kialakítását, a plébániai közösséghez tartozó vállalkozók bevonását a szponzorációba*. A gyakorlatban látható, hogy a hívek egy meghatározó része alkalmanként kész a tárgyi és pénzügyi adakozásra, ugyanakkor a karitás folyamatos működése érdekében a rendszeresség és a kiszámíthatóság fontos szempont.

A plébániai karitászkok működése szempontjából elengedhetetlen *az emberi erőforrások rendelkezésre állása*. Ennek biztosítására plébániai szinten több lehetőséget látunk:

- a plébániai közösségek részvételének aktívabbá tétele a karításban, éves szintű személyes feladatvállalások kialakítása;
- önkéntesek számának növelése, a hívek ösztönzése a rendszeres feladatvállalásra;
- egyetemi városokban külföldi diákok bevonása az önkéntes munkába, akik esetleg olyan országból érkeztek, ahol jó példákat láttak;
- középiskolások és gimnazisták bevonása, akik esetében az érettségi feltétele az önkéntes munka vállalása;
- támogatottak bevonása a karitás munkába;
- az önkéntes segítők adatbázisának folyamatos építése, az önkéntesektől kért feladatok pontos megjelenítésével, ami lehetővé teszi, hogy az önkéntes munkát vállalók konkrét feladatokra tudjanak jelentkezni.

Az emberi és pénzügyi erőforrások biztosításával megoldható *a plébániai karitás szervezetek tevékenységének kiterjesztése*. A jellemzően ruha- és élelmiszergyűjtés, illetve elosztás mellett a következő tevékenységeket javasoljuk a plébániai karitás csoportok részére:

- otthon és kórházban fekvő betegek látogatásának megszervezése a plébániai karitás csoportok által, a lelki támogatás és a beszélgetés felajánlása;
- bajba jutott emberek meghallgatása, segítése tanácsadással és jogsegély-szolgálatlaltal;
- nyári napközi és/vagy délutáni foglalkozások szervezési lehetősége rászoruló családokban nevelkedő gyermekek számára;
- a plébániai karitászkok és a helyben lévő egyházi nevelési intézmények kapcsolatának bővítése a karitás területén, a rászoruló osztályok vagy gyermekek támogatásának kialakítása;

- a plébániai karitászok által támogatott családok látogatása, személyes kapcsolatok kialakítása és az igények felmérése érdekében;
- a plébániai közösség által támogatott rászorulóknak közösségének megszervezése, ennek keretében a támogatottak képzésének (pl.: életvitel) megszervezése;
- célzott adományozási igények és lehetőségek megjelenítése a plébánia weboldalán, az adomány-gyűjtés megszervezése, továbbá a karitász gyűjtések eredményének kommunikálása a hívek számára (mit sikerült gyűjteni, kik kapták, stb.).

A plébániai karitász tevékenységének jobbítása érdekében előrelépést jelenthet a karitász szolgálatért felelős tanácsadó testületi tag kijelölése, feladatainak meghatározása, valamint az, hogy a tanácsadó testület naprakész információkkal rendelkezhet a plébániai szeretetszolgálatról. Ezért ajánljuk a plébánosok számára, hogy éljenek ezzel a lehetőséggel.

„A lelkipásztori gyakorlat helyének megválasztásánál külön figyeljenek a plébániára, a lelkipásztori tapasztalat szerzésének eleven sejtjére, ahol a pap később a konkrét problémákkal találkozni fog. A Szinódus Atyái konkrét példákat soroltak föl (beteglátogatás, menekültek, kivándoroltak és nomádok gondozása, szeretetszolgálat, szociális törődés), amikor ezt írták: »A papnak Krisztus szeretete tanújának kell lennie, aki „átvonult jót cselekedvén” (ApCsel 10,38), az anya és tanítómester Egyház gondoskodása látható jelévé kell válnia. «” (PDV 58)

2.4.3 A HÍVEK KÖLCSÖNÖS SEGÍTSÉGNYÚJTÁSÁNAK ERŐSÍTÉSE

„Viseljétek el egymás gyöngéit, így teljesítitek Krisztus törvényét.” (Gal 6,2)

A plébániai karitász szervezett működése mellett a hívek körében folyamatosan erősíteni szükséges az együttérzést, a rászorulóknak iránti felelősséget. A kölcsönös segítség-

nyújtás érdekében (akár a plébániai karitász szervezet koordinálásával):

- javasoltjuk „összehozni” a plébániai közösséghez tartozó, rendszeresen segíteni kész és rászoruló családokat, támogassuk a folyamatos kapcsolatukat (Pl.: a gyermekek rendszeres segítése érdekében);
- alakítsunk ki a plébániai közösséghez tartozó vállalkozók önkéntes

segítő tevékenységét működtető rendszert, annak érdekében, hogy a különböző szakemberek munkájukkal segíteni tudják a rászoruló családokat;

- egyházmegyei szinten alakítsunk ki, a plébániák szintjén pedig használjunk egy szükséglet/kínálat adatbázist, a kölcsönös segítség érdekében (akit támogatunk, az is tud adni; aki ad, az lehet, hogy más szinten rászoruló).

A javasolt és követendő megoldásokkal elérhetjük, hogy *a plébániai közösséghez tartozó rászoruló családok és emberek személyes kapcsolatba kerüljenek az ugyanahhoz a plébániához tartozó, esetleg rendszeresen ugyanarra a szentmisére járó segítőikkel*. Ez lehetővé teszi, hogy akár egy hosszabb távú kapcsolatban *a rászoruló családok és emberek egyrészt olyan tervezhető anyagi segítséget kapnak, amellyel képesek stabilizálni életüket, valamint az őket támogatók mentális segítségével és életvitel-tanácsadásával ki tudnak kerülni szorult helyzetükből*.

2.5 A KATOLIKUS KARITÁSZ BELSŐ ÉS KÜLSŐ KAPCSOLATRENDSZERÉNEK FEJLESZTÉSE

Képtelenség minden feladatot egyedül megoldani. Vonatkozik ez egy-egy plébániai karitás szervezetre, de igaz ez egyházmegyei szinten is. Szükséges kialakítani azokat a belső és külső kapcsolatokat, amelyek eredményeként kialakuló nagy összefogással képesek vagyunk a legkülönbözőbb emberi problémák kezelésére és komplex feladatok megoldására. Ezek által képesek vagyunk megvalósítani a közös célt, „egy igaz humanizmust, mely az emberben fölismeri Isten képmását, és segíteni akar neki, hogy életét ezen méltóságának megfelelően valósítsa meg” (DCE 30/b).

2.5.1 A PLÉBÁNIAI KARITÁSZ CSOPORTOK EGYHÁZMEGYEI SZINTŰ KOORDINÁLÁSA

Sokat javíthat a plébániai karitás csoportok létrehozásában és működésében, ha **egyházmegyei szinten kialakítjuk azt a munkatársi kört**, akik *képesek tanácsokkal és konkrét szervezési és koordináló munkával támogatni a csoportokat*. Tervünk szerint az egyházmegye területének felosztásával a plébániákat egy-egy felelős munkatárshoz rendeljük, akik az alakítástól kezdve – a kezdeti lépéseken keresztül – folyamatosan figyelemmel kísérik és segítik a hozzájuk rendelt plébániák karitás tevékenységét. A munkatársak egységes módszereket al-

kalmazva, egymással szoros együttműködéssel, a karitás programok összehangolásával fogják végezni munkájukat.

2.5.2 A KARITÁSZ SZERVEZETEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FEJLESZTÉSE

A következő években szükséges az *egyházmegyei és a plébániai karitás szervezetek együttműködésének, valamint a plébániai csoportok egymás közötti kapcsolatának tudatos építése* annak érdekében, hogy **az egyházmegye minél több településére eljusson a segítség.**

„Ha mód van rá, szervezzenek ilyen plébániai, plébániaközi, egyházmegyeközi, nemzeti és nemzetközi tanácsokat is” (AA 26)

Ennek egyik lehetősége a *plébániai karitás csoportok közötti adománycserék*, a feleslegessé váló adományok átcsoportosításának koordinálása, az ehhez szükséges szervezési és logisztikai képességek megteremtése.

Az egyházmegyei karitás központi raktárába számos tárgyi felajánlás, áruházi-láncok által felajánlott nagy mennyiségű tartós élelmiszer érkezik, amelyek jelenleg csak szűk körben, pécsi és Pécs környéki rászorulóknak számára kerülnek elosztásra. A jövőben a *logisztika biztosításával vagy megszervezésével biztosítjuk a beérkezett élelmiszer-, ruha- és tárgyi adományok eljuttatását a vidéki plébániákra, az ott működő karitás csoportokhoz.*

Tovább szolgálhatja az adományok célba juttatását, ha az *egyházmegyei karitás vagy nagyobb karitás csoportok alkalmanként kiteleplülnek olyan falvakba, ahol vagy amelyek közelében nincs plébániai karitás csoport.* Kialakítható olyan rendszer az egyházmegyében, amelyben a gazdagabb plébániák felvállalják szegényebb plébániák, illetve települések rendszeres, kiszámítható támogatását.

A fent vázolt együttműködésekkel kiemelten a hátrányos helyzetű kistérségekre fókuszálunk a segítséssel, ahol sok a rászoruló család és csak részlegesen lefedett a kistérség katolikus karitás szervezettel, csoporttal. A *logisztika szervezését és biztosítását* egyrészt **az egyházmegyei karitás szervezetre** bízuk, mellette a **helyi csoportok közötti kapcsolattartással, a települések önkormányzataival történő együttműködéssel** megoldható a szükséges szállítási kapacitás.

2.5.3 KÜLSŐ KAPCSOLATRENDSZER FEJLESZTÉSE

A külső kapcsolatok kialakításának és fejlesztésének akkor van jelentősége, amikor a szolgálat nyújtása során szükséges a szélesebb körű összefogás, például:

- a rászoruló családok és emberek igényeinek megismerése érdekében;
- a tevékenység ellátása során szükséges képességek biztosítása érdekében;
- a szolgálat ellátása céljából szükséges emberi vagy más típusú erőforrások bevonása érdekében;
- közös programok indítása és megvalósítása érdekében;
- a karitász tevékenységben résztvevők képzése és felkészítése érdekében.

Külső együttműködések, kapcsolatok kialakítása és fejlesztése **egyházmegyei és plébániai szinten** is indokolt, kívánatos lehet:

- partnerkapcsolatok kialakítása, továbbá működtetése más segítő szervezetekkel (alapítványokkal, egyesületekkel, egyházakkal);
- partnerkapcsolatok bővítése társadalmi és civil szervezetekkel;
- együttműködések kialakítása települési önkormányzatokkal, polgármesterekkel, cigány és más nemzetiségi önkormányzatok vezetőivel;
- partnerkapcsolatok kiterjesztése külföldi karitász szervezetekkel, határokon átívelő programok szervezése érdekében;
- közös programok indítása a szenvedélybetegekkel, idősokkal szakszerűen foglalkozó intézményekkel;
- együttműködés kialakítása középfokú intézményekkel az érettségi előtt kötelező 50 óra szociális munka szervezése érdekében;
- együttműködés kialakítása a Pécsi Tudományegyetemmel a szertetszolgálat szempontjából fontos erőforrások képzése és felkészítése érdekében.

„Az Egyház katolikus dimenziója iránti belső nyitottság a munkatársban önkéntelenül ébren tartja a készséget, hogy más szervezetekkel a legkülönbözőbb szolgálatokban együttműködjön; ennek azonban annak a szolgálatnak a sajátosságait figyelembe véve kell történnie, melyet Krisztus a tanítványaitól elvár” (DCE 34)

KÖZÖSSÉG

„Hiszen mindannyian, akik megkeresztelkedtetek Krisztusra, Krisztust öltöttétek magatokra. Nincs többé zsidó vagy görög, rabszolga vagy szabad, férfi vagy nő, mert ti mindnyájan egyek vagytok Krisztus Jézusban.” (Gal 3,27-28)

Az egyetlen Isten: Szentháromság. Egy isteni lényeg három személyben, a három személy legtokéletesebb közössége az egyetlen istenségben. Amikor Isten „*saját képére és hasonlatosságára*” alkotja meg az embert (ld. Ter 1,26skk), akkor szívébe oltja a közösségteremtő szeretetet képességét és készségét. Az üdvösség története ezért emberi, családi, nemzeti, társadalmi

közösségeken keresztül bontakozik ki, mígnem eljön Krisztus, az Istenség. Ő a „*tökéletes kommunikátor*” (CP 11), mivel benne istenség és emberség tökéletes kommunikációja valósult meg. Ezáltal hozta létre a tökéletes közösséget (*communio*) Isten és az ember között, kiengesztelődést, békét, megváltást és üdvösséget szerezve. Az Egyház ebből az öseseményből fakad. Amikor kiáradt a Szentlélek, a „*szeretet köteléke*” (*vinculum caritatis*), akkor benne és általa az emberek lehetőséget kaptak arra, hogy közösségre lépjenek Istennel és egymással. „*Az egyetlen közvetítő, Krisztus szent Egyházát, a hit, a remény és a szeretet közösségét, ezen a földön látható szervezatként alapította és tartja fenn szüntelen, s általa árasztja mindenkire az igazságot és a kegyelmet*” (LG 8). Ez a közösség a szentségek, kiemelten is az Eucharisztia által jön létre és áll fenn az Egyházban.

„Az Egyháznak, míg itt a földön járja zarándokútját, az a hivatása, hogy fönntartsa és erősítse a communiót (a közösséget) a Szentháromság egy Istennel és a hívők között. Ezért birtokolja az Igét és a Szentségeket, elsősorban az Eucharisziát, amelyből »születés nélkül él és növekszik« (LG 26), s ugyanakkor ki is fejezi magát benne. Nem véletlen, hogy e nagy Szentség egyik sajátos neve épp a communio lett. Az Eucharisztia tehát az összes szentség csúcspontja, mert a Szentlélek hatására az Egyszülött Fiúval való azonosulás által tökéletesen megvalósítja a communiót az Atya Istennel. Nagyon finom hitérzéssel fejezte ki ezt az igazságot a bizánci hagyomány egyik jeles szerzője: »A communio misztériuma megelőzi az összes többi szentséget, mert tökéletesen elvezet

a legnagyobb jóhoz: ez minden emberi vágy végső célja, mert elérjük Istent és Isten egyesül velünk a legtökéletesebb közösségben» (EE 34).

3.1 JÖVŐKÉP ÉS CÉLOK A KÖZÖSSÉG TERÜLETÉN

A közösség területén a püspöki vízió szerint olyan egyházmegyét szeretnénk látni 4-5 év múlva:

- ahol a papság a munkatársakat jézusi módon irányítja és vezeti;
- ami a közösségek, lelkiségek és mozgalmak ajándékaival él, és kamatoztatja azokat;
- ahol a plébániai közösségek Krisztust sugározzák a világ és valamennyi ember felé;
- melyet a hitben, imádságként megélt napok sora köt egybe;
- ahol a hivatal az egyházmegye lényegi lelkipásztori szolgálatát támogató, közösségi szemléletű, szolgáló.

„Ti vagytok a világ világossága. A hegyre épült város el nem rejtethető. És ha világosságot gyűjtanak, nem teszik véka alá, hanem a tartóra, hogy világítsa a ház minden lakójának. Így világítsa világosságot az emberek előtt, hogy lássák jóteteteiket és magasztalják mennyei Atyátokat.”

(Mt 5,14-16)

A közösség területén az **egyházmegye célja** a következők szerint kerül meghatározásra: **Krisztust sugárzó, a kívülállókat tanúságtétellel meghívó és befogadó, továbbá a hitben, szeretetben őket formáló és elmélyítő, valamint a híveknek otthont adó és a szolgálatban aktív, illetve egymást támogató, egymás örömeiben osztozó és együtt ünneplő közösségek a Pécsi Egyházmegyében.**

Az egyházmegyei cél minden egyes eleme fontos a jövő alakítása szempontjából, amely egy irányba mutat, vagyis **a közösségeink és azok tagjai Krisztust sugározzák a világban**, valamennyi ember számára **Jézus szeretetét közvetítsék**:

- a „kívülállókat tanúságtétellel meghívó és befogadó” jellemző a **plébániai közösségek formálását** jelenti, amely *magába foglalja új*

közösségek alakítását, továbbá a hívek meglévő és új közösségekbe gyűjtését a plébániákon;

- a „hitben, szeretetben őket formáló és elmélyítő” szempont azt érzékelteti, hogy mekkora **jelentősége van a közösségre nevelésnek**, ezen belül is a *közösségvezetők és a papság felkészítésének*, valamint az ehhez szükséges *szakértelem és képességek biztosításának*;
- a „híveknek otthont adó és a szolgálatban aktív” jellemző *a plébániai közösségek működésének jobbítását, továbbá a közösségek szolgálatokban történő aktív részvételét* jelenti;
- az „egymást támogató, egymás örömeiben osztozó és együtt ünneplő” elvárás azt célozza meg, hogy a közösségek az egyes plébániákon belül és a plébániák között is *fejlesszék a kapcsolatokat, erősítsék az együttműködést*, ezáltal egyházmegyei szinten *alkítsanak ki közösségi hálózatokat*.

A Pécsi Egyházmegye fő célját, az ebből levezethető célterületeket és részcélokat a következő oldalon található 3. ábra mutatja meg szemléletesen.

3. ÁBRA: EGYHÁZMEGYEI CÉLOK A KÖZÖSSÉG TERÜLETÉN

Krisztust sugárzó, a kívülállókak tanúságtétellel meghívó és befogadó, továbbá a hitben-szeretethen őket formáló és elmélyítő, valamint a híveknek otthont adó és a szolgálatban aktív, illetve egymást támogató, egymás örömében osztozó és együtt ünneplő közösségek a Pécsi Egyházmegyében

KRISZTUST SUGÁRZÓ...

... a kívülállókak tanúságtétellel meghívó és befogadó

... a hitben-szeretethen őket formáló és elmélyítő

... a híveknek otthont adó és a szolgálatban aktív

... egymást támogató, egymás örömében osztozó és együtt ünneplő

Közösségek alakítása, fejlesztése	Képzési igények a közösségek fejlesztése érdekében	Közösségek működése	Közösségek közösségének kialakítása
-----------------------------------	--	---------------------	-------------------------------------

A jelenlegi helyzet megismerése PEM szinten	A közösségvezetők képzésére alkalmas és felkészült papi és civil kör biztosítása	A közösségek működésének fejlesztése plébániai szinten	A közösségek együttműködésének fejlesztése
---	--	--	--

A közösségek alakítását támogató módszertani ajánlások készítése	A közösségvezetők rendszeres fejlesztése és képzése	A közösségek szerepvállalásának fokozása a szolgálatban	Közösségek hálózatának fejlesztése
--	---	---	------------------------------------

A hívek közösségekbe szervezésének fejlesztése a plébániákon	A közösségekre nevelés kiterjesztése
--	--------------------------------------

3.2 PLÉBÁNAI KÖZÖSSÉGEK ALAKÍTÁSA ÉS FEJLESZTÉSE

Elsősorban nem a közösséget kell akarnunk, hanem Krisztust, illetve, hogy a közösség megszületésének feltétele a keresztből fakadó öröm, a közösség építésében való kitartás feltétele pedig, hogy minden fájdalomban fel tudjuk fedezni a misztikus testében, s a világban szenvedő, keresztre szögezett Krisztust.

„A jézusi közösség ott kezd születni (újjászületni), ahol legalább két-három ember megpróbál olyan közösséget alkotni, amelyben megjelenhet Jézus” (vö. Mt 18,20)

Amely közösségek nem a krisztusi elveket követik, megalakulásuk után gyorsan zátonyra futhatnak, ugyanis jellemzően csak magukkal foglalkoznak, csak magukat keresik, nem válnak befogadókká, nem vállalnak felelősséget az egyházért, a plébániáért, a plébániai

közösséghez tartozó emberekért, ezekből adódóan nem képesek előremozdítani, hogy az útkeresők megtérjenek.

Új kisebb közösségek alakításának érdekében fontosnak tarjuk:

- a közösségi helyzet egyházmegyei szintű felmérését és értékelését, amelynek eredményeként tiszta képet kapunk közösségeinkről, azok jellegéről és működéséről, valamint a közösségi tagok számáról;
- a közösségek alakításához szükséges módszertanok és ajánlások gyűjteményének elkészítését, amely támogatja a plébánosokat és a világi segítőket egy-egy közösség létrehozásában és elindításában;
- a templomba járó hívek közösségekbe gyűjtését, amely segíti új közösségek alakulását is.

„A többi egyházi intézmény, a bázisközösségek és a kisközösségek, a mozgalmak és a többi társulási forma mind az Egyház gazdagsága, melyet a Szentlélek hoz létre minden terület és ágazat evangelizálására. Gyakran új evangelizáló buzgóságot és a világra nyitott párbeszédkészséget hoznak magukkal, melyek megújítják az Egyházat. De nagyon üdvös, ha nem veszítik el a kapcsolatot a helyi plébánia gazdag valóságával, és ha szívesen épülnek be a részegyház szerves lelkipásztorkodásába. Ez az integráció óv meg attól, hogy az evangéliumnak vagy az Egyháznak csupán egy kis részénél ragadjanak le, vagy gyökértelen nomádokká váljanak.” (EG 29)

3.2.1 A JELENLEGI HELYZET MEGISMERÉSE EGYHÁZMEGYEI SZINTEN

Az ismert statisztikák szerint országosan a Római Katolikus Egyházban a templomba járó hívek kb. 1-2%-a tagja valamely plébániai közösségnek, a szentmisén történő részvételen kívül a fiatalok és a felnőttek nem aktívak a plébániák életében. Ennek oka lehet, hogy sokak – akik már az egyház tagjai – passzívvá válnak, nincs motiváció a közösséghez tartozásban, továbbá az emberek számára jelentős számú programkínálat van, az embereknek egyre kevesebb az ideje, egyre kisebb a közösségekre irányuló igény (a mai fiatalok összefogása nehezebb, a virtuális közösségeket részesítik előnyben). Összességében nincs konkrét és jó tapasztalat, hogy mit jelent a közösséghez tartozás. Ezekből adódóan is nehéz a jó tartalmat és gyakoriságot eltalálni a plébániai közösségi programok esetében.

A következő rövid időszak feladata az *egyházmegye közösségi helyzetének részletes felmérése, elemzése és a következtetések levonása*. Ennek eredményeként választ kaphatunk a fenti kérdésekre, továbbá több jó gyakorlatot tárhatunk fel, valamint megismerhetjük a közösségek építésében élenjáró plébániákat, plébánosokat és közösségvezetőket. A jelenlegi helyzet felmérése és értékelése jó alapot adhat a közösségek alakításának segítése érdekében készülő ajánlások összeállításához.

A közösségek alakításával és működésével kapcsolatban, a PEM jelenlegi helyzetének reális értékelése érdekében hasznos információkhoz juthatunk *más egyházmegyékben folyó közösségi élet tapasztalatai* alapján. Ezek a tapasztalatok alkalmasak arra is, hogy *a jó megoldásokat adaptáljuk* egyházmegyénkben, megismertetve azokat plébánosainkkal és közösségvezetőinkkel.

3.2.2 PLÉBÁNIAI KÖZÖSSÉG ALAKÍTÁSÁT TÁMOGATÓ MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK KÉSZÍTÉSE

Új közösségek alakításának egyik korlátja, hogy a plébános vagy a plébánián szolgáló lelkészek nem tudnak kellő motivációt és célokat adni egy-egy közösség létrehozására, valamint a közösség létrehozása esetén a közösség működésének beindítása nehézkesen megy, a kezdeti nehézségek elkedvetlenítik a plébánia vezetőit és a híveket, ebből adódóan idő előtt megszűnik az alakulófélben lévő közösség.

A következő időszakban **egyházmegyei szinten** kiemelt feladatnak tekintjük a *plébániai közösségek alakításához és működéséhez kapcsolódó jó gyakorlatok összegyűjtését és közzétételét, továbbá az ehhez szükséges erőforrások és programok biztosítását*.

„A püspöknek mindig támogatnia kell egyházmegyéjében a missziós közösséget, követve az első keresztény közösségek eszményét, amelyekben a hívőknek egy volt a szíve és a lelke (vö. ApCsel 4,32)” (EG 31)

Ennek keretében – jellemzően – az egyházmegyei vezetés részéről a következő területeken szükséges az előrelépés:

- olyan célok és értékek megfogalmazása, amelyek a plébániák híveit vagy a hívek egy csoportját lelkesítik, és amelyek eredményeként közösségek kelnek életre;
- olyan területek meghatározása, amelyben a hívek felelős részt kaphatnak a feladatok megoldásából (Pl.: nem felszentelt pap által a plébánián ellátható feladatok összegyűjtése és felelősökhöz rendelése), ezáltal motivációt kapnak közösségek alakítására, ugyanis egy közösség megalakulásának és megmaradásának feltétele, hogy tagjai felelősséget kapjanak a plébánián jelentkező közös feladatok megoldásából;
- az egyházmegyei jó gyakorlatok összegyűjtésével, finomításával

„Azért, hogy a plébániák ismét a hívek közösségei legyenek, a helyi egyházi hatóságoknak elő kell segíteni a világiak részvételét a lelkipásztori felelősségben” (CL 26)

módszertani segédlet készítése egyházmegyei szinten, amelyben a közösségek alakítására és beindítására, majd működésére vonatkozó ajánlások kerülnek összefoglalásra;

- közösségek alakítását segítő, támogató csoportt létrehozása egyházmegyei szinten, akik felkészültségükkel egyrészt tanácsokat tudnak adni a plébánosoknak és a közösségek vezetőinek, másrészt operatív segítséget képesek nyújtani a közösségek alakításának folyamatában;
- plébániái közösségek alakítását segítő programok szervezése egyházmegyei szinten, amelynek keretében például ebben eredményeket elérő plébánosok és vezetők tapasztalataik megosztásával segíteni tudják az induló közösségeket;
- a plébániákon ajánlott közösségek listájának összeállítása település-, illetve plébánia típusok figyelembe vételével;

- alakuló közösségek számára beszélgetési témakörök és találkozó-tematikák összeállítása a működési célok alapján, amellyel segíteni lehet az induló közösségek első találkozóinak szervezését, valamint a tagok „összeszokását”, személyes kapcsolataik kialakítását és erősítését.

Plébániai közösségek alakítása és fejlesztése érdekében egyházmegyei szinten javasolt a nemzetközi szinten is eredményes módszerek *tanulmányozása, szélesebb papi és közösségvezetői körben történő megismertetése, valamint az egyházmegyénkben is eredményesnek ítélt megoldások átvétele.*

3.2.3 A HÍVEK KÖZÖSSÉGGÉ FORMÁLÁSA A PLÉBÁNIÁKON

*„Azt hirdetjük tehát nektek, amit láttunk és hallottunk, hogy ti is közösségben legyetek velünk. A mi közösségünk ugyanis közösség az Atyával és Fiúval, Jézus Krisztussal.”
(1 Jn 1,3)*

A hívekben, a szentmisékre járó emberekben szükséges tudatosítani, hogy az egyház és benne a plébánia csak közösségként képes megoldani feladatait és megvalósítani önmagát, valamint csak közösségként tudja teljesíteni küldetését. A plébánia közössége az eucharisztikus ünnepelésen alapul,

ebből születik és él. Nem előremutató, ha a plébánia kizárólag szentségkiszolgáló és tanító feladatait látja el. A hagyományos lelkipásztori feladatok mellett az igazi cél az, hogy a plébániák testvéri, valódi közösségeket hozzanak létre, ezzel lehet meghívni és elvezetni az embereket a krisztusi életre.

„Az evangelizáló közösség megtapasztalja, hogy az Úr kezdeményezett, megelőzte őt a szeretetben (vö. 1Jn 4,10), és ezért ez a közösség képes megtenni az első lépést, képes félelem nélkül kezdeményezni, elébe menni a másinak, keresni a távollévőket, és kimenni az útkereszteződésekre, hogy meghívja a kirekesztetteket. Olthatatlan vágy él benne arra, hogy felajánlja az irgalmasságot. Ez annak a gyümölcse, hogy megtapasztalta az Atya végtelen irgalmasságát és annak áradó erejét. Legyünk egy kicsit bátrabbak a kezdeményezésben!” (EG 24).

Plébánosainknak sok lehetősége van arra, hogy az embereket *meghívják a már működő közösségekbe vagy új közösségek alaku-*

lását segítsék a plébánián. A **hívek számára tegyük láthatóvá a közösségeket**, valamint biztosítsuk, hogy a templomba járó emberek lássák és ismerjék, hogy a plébánián milyen közösségek vannak, az egyes közösségek milyen tevékenységet végeznek, miért imádkoznak, felkeltve az érdeklődést annak hangsúlyozásával, hogy milyen előnyei és lehetőségei vannak a közösségi létnek.

„A posztmodern és globalizált individualizmus kedvez annak az életstílusnak, mely elgyöngíti a személyek közötti kötelékek kifejlődését és stabilitását, s eltorzítja a családi kapcsolatokat. A lelkipásztorkodásnak mindjobban meg kell mutatnia, hogy a mennyei Atyánkkal való kapcsolat olyan közösséget igényel, mely gyógyítja, elősegíti és erősíti a személyek közötti kapcsolatokat.” (EG 67)

Javasolt megszervezni, hogy *a közösségek bemutatkozassanak, például a szentmiséken történő szolgálattal és tanúságtétellel, továbbá templomba vagy a hirdető táblán kihelyezett tablók alkalmazásával, illetve a plébániai kiadványokban és a plébániák weboldalán. A közösségekre fordítja a hívek figyelmét az, hogy új közösségek alakulását – Pl.: szentmise keretében – megünnepeljük a plébánián. A közösségekről és tevékenységükről adott folyamatos információk felkeltik az emberek érdeklődését, ezt kiegészítve a személyes megszólítással, a hívek konkrét közösségi programokra történő meghívásával mind több közösségbe járó és szolgálatot vállaló emberre számíthatunk. Találjuk meg a plébániai életnek olyan területeit, amelyeken megoldatlan feladatok vannak, ahová meg lehet hívni másokat, hogy együtt tegyünk valamit a közösségért.*

Ezzel párhuzamosan javasolt elérni, hogy *a közösségbe tartozás teremtse elkötelezettséget*, lehetőség szerint egy ember ne legyen 3-4 közösség tagja, mert elforgácsolódna az energiái.

A **plébániák** törekedjenek új közösségek alakítására is, erre több lehetőség kínálkozik:

- az egyházmegyei fenntartásban lévő köznevelési intézmények nevelőinek körében a közösségek bemutatása, lehetőség biztosítása nevelői közösség kialakítására;
- a köznevelési intézményeinkbe járó gyermekek szülei körében a közösségek bemutatása, szülői közösség kialakításának érdekében;
- a papság és a plébánia közvetlen munkatársai (pl.: kántor, sekres-

tyés, hivatali munkatársak) által létrehozott közösség alakítása és működése;

- életállapot (jegyes, házas, kisgyerekes, nagyszülők, baba-mama, elváltak, stb.) vagy érdeklődés szerinti közösségek alakítása plébániai szinten;
- életkor szerinti (gyermek, ifjúsági, felnőtt, idősek) közösségek formálása;
- alkalmi csoportok (rendszeres segítőik, programok szervezői) megszólítása, beszélgetésre hívása, közösséggé formálása;
- a plébániai katekumen csoportok közösséggé formálása;
- a kistélepüléseken szentmisére járó hívek közösséggé formálása (mint természetes közösség);
- tanulás miatt falvakból városokba költöző diákok, fiatalok közösségbe integrálásának segítése;
- meglévő plébániai programok felhasználása különféle csoportok közösséggé alakítása érdekében.

A plébánia közösségeinek fejlesztése érdekében szükségesnek látjuk azt, hogy a **plébániai tanácsadó testületben, a pasztorális bizottság keretében kerüljön kijelölésre egy tag**, akinek dedikált feladata a *közösségekkel való foglalkozás, a közösségek alakulásának és működésének figyelemmel kísérése, a kapcsolattartás a közösségek vezetőivel, továbbá a plébániai közösségek együttműködésének előremozdítása*. A tanácsadó testület közösségeikért felelős tagjának fontos feladata még a *plébánia közösségi életéről történő rendszeres beszámolás a testület felé, a téma folyamatos napirenden tartása, valamint a közösségi kezdeményezések megvalósulásának támogatása a plébános irányába*.

A közösségeikért felelős tanácsadó testületi tag munkájával egyrészt részlegesen *tehermentesíteni tudja a plébánost*, másrészt *garantálni tudja azt a koordinációt*, amely ahhoz szükséges, hogy a közösségek az egyház tanítása szerint, az egyházi vezetőkkel való egységben működjenek, harmadrészt képes biztosítani, hogy a *tanácsadó testületnek* – mint a plébánia működéséért és irányításáért felelős szervezetnek – *folyamatos információja legyen* a plébánia közösségi életéről. Itt kell megemlíteni azt is, hogy a plébániai tanácsadó testületek egyházmegyei szintű rendszeres találkozója új erőt adhat a közösségek működésében is.

3.3 KÉPZÉSI IGÉNYEK A KÖZÖSSÉG FEJLESZTÉSE ÉRDEKÉBEN

A Novo Millenio Ineunte, a 3. évezred egyházának első feladataként emeli ki a közösségi szellem és a lelakiség kialakítását az emberek széles rétegében.

A közösségi szellem és lelakiség kialakítását és megtanulását „kell nevelési elvként magunk elé tűznünk mindenütt, ahol embert és keresztényt formálunk, mindenütt, ahol az oltár szolgáinak, a fölszentelteknek és a lelkipásztori munkatársaknak a képzése történik, mindenütt, ahol családok és közösségek épülnek. (NMI 43)

Ez azt jelenti, hogy a papságot, a lelkipásztori munkatársakat, a különböző szolgálatokban résztvevőket, a plébániák működtetésében szerepet vállaló világiakat, a gyerekek és fiatalok oktatásáért felelős pedagógusokat, továbbá a hívek széles rétegeit szükséges bevonni abba a folyamatba, amelynek eredményeként a közösségi szellem és lelakiség kialakul, illetve folyamatosan fejlődik. Természetesen a különböző csoportok és rétegek felkészítése eltérő mélységben és formában történhet, de alapelvként azt határozzuk meg, hogy senki ne maradjon ki a közösségre nevelésből.

3.3.1 A KÖZÖSSÉGVEZETŐK KÉPZÉSÉRE ALKALMAS PAPI ÉS VILÁGI KÖR BIZTOSÍTÁSA

A közösségek alakítása és működésük jobbítása érdekében kiemelt jelentősége van a plébániákon tevékenykedő közösségvezetők és potenciális vezetők képzésének annak érdekében, hogy valamennyi plébánián legyenek olyan felkészült emberek, akik a plébánossal együttműködve képesek célok kitűzésére, meg tudnak szólítani embereket, van elméleti és gyakorlati ismeretük a közösségi működés szervezésében.

Ennek a képességnek a kialakítása egyházmegyei szinten igényel egy szűkebb kört, akik módszeresen és kialakított tematika alapján alap- és folyamatos képzésekkel mind több közösségvezetőt elérnek, ezért ki kell választani azt a papi és világi kört, akik speciális felkészítést követően alkalmasak a szükséges tudás átadására.

Egyházmegyei szinten a papság képzését kiterjesztjük a közösségépítésre, ezzel együtt a papi közösség élményének megélése is szükséges. Az egyház ereje a papságban van, ezért fontos, hogy az egyházmegye

papjai egymással szeretetközösségben legyenek és éljenek, ezen keresztül is megtapasztalva a közösségben lévő erőt, ami elegendő hitet ad számukra a plébániai közösségek építéséhez.

A közösségek, testvéri kapcsolatok kialakítását és az új megoldások keresését, valamint az ehhez szükséges elméleti és gyakorlati tudásanyagot javasolt beépíteni:

- a teológiai hallgatók képzési rendszerébe, ugyanis a teológiát végzett emberek egy része különböző szolgálatokat vállal a plébániákon, illetve törekedni kell arra, hogy a végzett világi teológusok hozzájáruljanak az egyházi közösségek gyarapodásához, gyakorlottak legyenek a testvéri kapcsolatok építésében;
- a katekéták képzési rendszerébe, ugyanis a katekéták a gyermekek és ifjak széles körét elérve jelentős szerepet tudnak játszani a közösségre nevelésben, továbbá – mint pedagógiai tapasztalattal és oktatási/képzési módszertani ismeretekkel rendelkezők – bevonhatók a közösségvezetők továbbképzésébe is;
- az egyházmegyei nevelési intézmények pedagógusainak képzési rendszerébe, ugyanis a pedagógusok közösségi szemlélete több ezer gyermek viselkedésére és gondolkodására hatással van, az intézmények közösségre nevelése a későbbiekben meghatározó lehet a plébániai közösségek fejlődésében, az intézményekben végzett diákok plébániai munkában vállalt felelősségvállalásának mértékében.

A fentiek érvényesülése érdekében **egyházmegyei szinten fontos feladatként jelentkezik** a képzéshez szükséges *tematikák összeállításához szükséges szempontok megadása*, valamint a képzésben érintett intézményekkel történő egyeztetések lebonyolítása, továbbá annak *garantálása, hogy a közösségre neveléshez szükséges tudásanyag megjelenik az intézmények pedagógiai programjában és tanterveiben.*

3.3.2 A KÖZÖSSÉGVEZETŐK KÉPZÉSE

A közösségek vezetőinek a közösség folyamatos élön tartásában sokrétű feladata van, amely többféle képességet is igényel.

„Ha viszont a közösség első célja az, hogy az egység által Jézus legyen jelen közöttük, akkor a közösségvezető első feladata, hogy egységesítse, koordinálja a közösséget, illetve irányulási pont legyen annak tagjai számára.” (Dr. Tomka Ferenc: A közösség teológiája)

Ennek jegyében a közeli jövőben *kiemelt feladatnak tekintjük az ideális közösségvezető ismertető jegyeinek meghatározását, amely alapja lesz a közösségvezetői képzések szervezésének, az egyházmegyei vagy esperesi kerületi szinten szervezett képzési tematikák összeállításának.*

A formális képzéseken kívül több lehetőség van a plébániai közösségvezetők képességeinek, tudásának bővítésére, többek között:

- egyházmegyei vagy plébániai szinten közösségépítés szervezése a közösségvezetők részére, amelynek keretében elméleti tudás átadásával és szituációs gyakorlatokkal fejleszteni lehet a szükséges készségeket, képességeket;
- közösségvezetők egyházmegyei szintű találkozóinak rendszeresítése, ami jellemzően tapasztalatok cseréjére alkalmas;
- püspöki katekéziseken történő részvétel;
- sikeres, esetleg országosan ismert és elismert közösségvezetők meghívása, a jó gyakorlatok átvétele érdekében;
- plébániákon kívüli közösségek (Házasság Hétvége, Cserkész, Világban Élő Kármeliták, Pálus Baráti kör) tapasztalatainak megosztása az egyházmegye plébániáin működő közösségek vezetőivel;
- interaktív, tanácsadás jellegű megbeszélések szervezése a közösségek alapításában jártas, elméletileg is jól felkészült papokkal, világiakkal;
- online „chat-szoba” kialakítása a közösségvezetők kérdéseinek felvesztésére, megválaszolására, továbbá a tapasztalatok cseréjére, amelynek használatával valamennyi érdeklődő közösségvezető profitálhat saját közösségének formálása érdekében.

„Ma tehát rendkívül fontos a világiak aktív szerepe saját hivatáskörükben. De nem kevésbé fontos lehet közreműködésük a lelkipásztorok segítségével, az egyházi közösségekben, ha ilyesmire hivatást éreznek, vagy felkérjük őket. Új szint, új életet vihetnek az egyházközösségbe, ahol különböző tisztségeket töltenek be, a nekik adott kegyelem és karizmák mértéke szerint” (EN 73)

3.3.3 A KÖZÖSSÉGRE NEVELÉS KITERJESZTÉSE

A hívek közösséggé formálásához kapcsolódó erőfeszítések, továbbá közösségvezetők felkészítése mellett szükséges a közösségre nevelés kiterjesztése, annak elérése, hogy minél szélesebb kört képesek legyünk felkészíteni arra, hogy a plébániai közösségnek aktív tagjai legyenek.

„Valamilyen módon mindenki részt vehet az egyházi életben, mindenki része lehet a közösségnek, és még a szentségek kapuját sem szabad semmilyen oknál fogva bezárni.” (EG 47)

A gyerekek, ifjak és a felnőttek közösségre nevelésére is van lehetőség az egyházmegyében. Egyik lehetőség *a közösségre nevelés érvényesítése az iskolai és a plébániai hitoktatásban*, mellette fontos szempont *a közösségre nevelés beépítése az egyházmegyei fenntartásban lévő intézmények pedagógiai programjába és tanterveibe*. Ehhez elengedhetetlen *az egyházmegyei irányelvek kialakítása és kommunikálása*, továbbá *a katekéták, intézményvezetők, plébánosok és iskola biztosok együttműködése* abban, hogy a közösségre nevelés egyházmegyei irányelvei érvényesüljenek az oktatás és nevelés során.

A hitoktatás és az intézményi képzés, nevelés mellett a templom a közösségre nevelés kiterjesztésének helyszíne, ugyanis *a közösségi szemlélet kialakítására és erősítésére a szentmiséken van lehetőség*, továbbá *más liturgikus események és plébániai programok is alkalmasak* arra, hogy a plébánosok és a lelkészek formálják a szentmisén, szertartásokon és programokon résztvevők gondolkodását.

3.4 A KÖZÖSSÉG MŰKÖDÉSE

A plébániai közösségek működéséhez kapcsolódó részcélok és feladatok meghatározása során olyan közösségeket feltételezünk, amelyek már az induló, kezdeti szakaszukon túl vannak, és már elérték a működés érettebb fázisát.

Nemzetközi szinten is eredményes irányzat értelmezése szerint az érett közösség tulajdonságai közzé tartozik, hogy *vezetőket képez, adományokat ad, megosztja egymással Jézust, szolgálatot vállal, tanul, szentségimádásra járva imádkozik és tagokat hív a közösségbe*.

A közösségekkel kapcsolatban már részleteztük a vezetőképzés és a közösségre nevelés szükségességét, továbbá beszéltünk új közösségek

alakításáról, a közösségek bővítéséről azáltal, hogy új tagokat hívunk. Ebben a fejezetben az érett közösség jellemzői közül a „*megosztja egymással Jézust*”, a „*szentségimádásokra járva imádkozik*”, a „*tanul*”, az „*adományokat ad*” és a „*szolgálatot vállal*” ismérvek kerülnek fókuszba, amikor a plébániai közösségek működésének fejlesztésével és a közösségek szolgálatokban vállalt szerepvállalásával kapcsolatos feladatokat részletezzük.

3.4.1 A KÖZÖSSÉGEK MŰKÖDÉSÉNEK FENNTARTÁSA ÉS FEJLESZTÉSE PLÉBÁNIAI SZINTEN

A plébánián működő közösségek esetében fontos elvárás a rendszeres közösségi találkozók, élményt nyújtó és a közösség fejlődését szolgáló programok szervezése. A **találkozók és programok akkor képesek egyben tartani és erősebbé tenni a közösséget**, ha *rendszeresek és gyakoriságuk megfelelő*, valamint ha *a közösségi találkozók programjának kialakítása a közös Isten-keresés, a közös ima, a hit megtartása és elmélyítése, a tudásvágy, a közös alkotási- és cselekvési vágy jegyében történik*. **További szempont** a közösségek működése során, hogy a közösségek *teremtsenek lehetőséget a személyes kapcsolatokra, egymás megismerésére, az önismeret és mások ismeretének fejlesztésére, illetve a személyes karizmák és képességek kibontására*. Ezek teljesülése érdekében **a közösségvezetők és a plébánosok készítsék el a közösségi találkozók forgatókönyvét**, és lehetőség szerint *tervezzék meg az egyes közösségek találkozóinak féléves/éves tématervét*.

A közösségek működésének fontos eleme a *plébániai szintű közösségi programok szervezése (plébániai szintű közösségi terv készítése)*, amely arra lehet alkalmas, hogy a plébániai közösségek életét megismerjék az érdeklődők. Ezekkel kapcsolatban figyelni kell arra, hogy a *programok időpontjáról és napirendjéről időben rendelkezésre álljanak az információk*, szükséges kialakítani egy olyan rendszert, ahol a *közösségek tagjai bátran megszólítják az embereket a programokra történő meghívással kapcsolatban*. Célszerű *néhány hagyomány kialakítása a sikeres programokból, amelyekre időről-időre számítanak az emberek, és amelyek erősítik a közösséghez tartozást vagy új közösségi tagok megnyerésére alkalmasak*. A plébániai programok tervezéséhez támpontul szolgál és segítséget ad az egyházmegye által előre elkészített éves vagy hosszabb időszakra szóló programterv.

A plébániai közösségek működése és fenntartása **pénzügyi és infrastrukturális erőforrásokat is igényel**. Ez utóbbit, vagyis a helyi-

séget és a szükséges eszközöket a plébániák egy jelentős része tudja biztosítani, ugyanakkor *valamennyi plébánián törekedni kell arra, hogy rendelkezésre álljanak a közösségi találkozási pontok, a közösségi terek.* Mindezt célszerű szem előtt tartani az esetleges plébániai beruházások során. A pénzügyi források biztosításában sokat segíthet az *egyházmegyei szintű pályázati rendszer,* az ennek keretében biztosított keretek több plébániai és közösségi program megrendezéséhez biztosíthatják a szükséges forrást.

3.4.2 A KÖZÖSSÉGEK SZEREPVÁLLALÁSÁNAK FOKOZÁSA A SZOLGÁLTATBAN

*„Az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon és váltságot odaadja életét sokakért.”
(Mt 20,28)*

Az egyes plébániai közösségek valamilyen céllal jönnek létre, működésük során elsődleges szempont a közösségi cél teljesülése, az ennek érdekében végzett tevékenység. Ugyanakkor – mint azt láttuk az érett közösség jellemzői

közt – *a plébániai közösségeknek feladataik vannak a teljes plébániai tevékenységben,* azáltal, hogy *aktívak a szolgálatokban és az adakozásban.* A közösségek és tagjaik – többek között – ezzel is kifejezik, hogy felelősséget éreznek a plébániáért, a teljes plébániai közösségért, a plébániai programokért, továbbá a plébánia területén vagy a plébániai közösségben, esetleg a saját közösségükben lévő szegényekért, bárminben rászorulóért.

Ennek érdekében **a közösségek törekedjenek arra, hogy:**

- rendszeresen szolgáljanak a vasárnapi és ünnepi szentmiséken (olvasmány, szentlecke és a könyörgések felolvasása; Nagycsütörtökön lábmossa szertartásában, Karácsonykor a pásztorjátékban, stb.);
- szervezzenek – a hívek minél szélesebb körének részvételével tartott – szentségimádásokat, lelkigyakorlatokat, imaórákat, dicsőítéseket, esetleg plébániai zárandoklatokat;
- vállalják fel különböző ünnepkörök teljes körű szervezését, készítsék elő az ünnepeket;
- tegyenek tanúságot a liturgiák és plébániai programok keretében, valamint a templomon és plébánián kívül szervezett evangelizáció keretében;
- vállaljanak szolgálatot a karitászmunkában, a plébánia területén élő szegények segítésében, valamint a közösség tagjainak szükség

szerinti támogatásában, beleértve a lelki segítségnyújtást is;

- rendszeresen látogassák meg a plébánia területén élő betegeket, az igényeik szerint segítsék a mindennapi életüket, valamint vállaljanak kórházakban történő beteglátogatást;
- vállaljanak szerepet a plébánia környékén felmerülő napi munkában és a plébánia működtetésében;
- vegyenek részt az egyházmegyei szintű programok (találkozók, zárandoklatok, virrasztások) szervezésében, a kapcsolódó feladatok ellátásában.

A közösségek szolgálata által a templomba járó hívek és a plébánia területén élő emberek számára *láthatóvá válik, hogy a plébánián élő, őket befogadó, mások bajai iránt érzékeny, felelősséget vállaló, összességében Krisztust követő közösségek vannak.*

A közösségek az Egyház reményei, hogyha „egyre inkább fokozódik felelősségtudatuk, buzgóságuk, elkötelezettségük, missziós szellemük” (EN 58)

3.5 A „KÖZÖSSÉGEK KÖZÖSSÉGÉNEK” KIALAKÍTÁSA

Hosszú távon szeretnénk elérni, hogy **plébániai és egyházmegyei szinten** is *erős legyen a közösségek együttműködése*, elsősorban az ugyanazzal a céllal vagy ugyanazon élethelyzetben lévők által alakított közösségek esetében, de segíteni szükséges a plébániákon és az egyházmegyében lévő valamennyi közösség kapcsolatának erősödését, végeredményként *az egyházmegyében lévő közösségek hálózata* a kívánatos.

Természetesen ez egy hosszabb folyamat, első lépésként az egyes közösségek alakítását, a hívek közösségekbe meghívását, továbbá a közösségek működésének fejlesztését kell preferálni, ugyanakkor már ebben az időszakban gyakorlati jelentősége és haszna is lehet a közösségek együttműködésének.

3.5.1 A KÖZÖSSÉGEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK KIALAKÍTÁSA

A közösségek együttműködése lehetővé teszi például a közösségi programok összehangolását, egy-egy közösség által szervezett programokon történő részvételt, továbbá a közösség építéshez vagy működéshez kap-

„De Isten azért alkotta meg így a testet és azért részesítette az alacsonyabb rendű tagot nagyobb tisztességben, hogy a testben ne támadjon meg hasonlóság, hanem a tagok törődjenek egymással. Ha szenved az egyik tag, valamennyi együtt szenved vele, s ha tiszteletben van része az egyik tagnak, vele örvend valamennyi. Ti Krisztus teste vagytok s egyenként tagjai.” (1Kor 12,24b-27)

csolódó tapasztalatok megosztását, egymás értékeinek megismerését.

A közösségek együttműködésének megteremtése érdekében elsődleges a közösségvezetők találkozóinak rendszeresítése plébániai, esperesi kerületi és egyházmegyei szinten. A különböző szinteken részben eltérő megközelítéssel és forgatókönyvvel szervezhetők a találkozók, így plébániai szinten a plébániához tartozó összes közösség vezetője érintett lehet, kerületi és egyházmegyei szinten a

hasonló céllal működő közösségek vezetői találkozhatnak elsősorban. A közösségek kapcsolatának alakulásában jelentős szerepet kapnak a közös programok, agapék, lelki gyakorlatok, imaalkalmak, kereszttutak, zarándoklatok szervezése több közösség valamennyi tagjának bevonásával. Mindez elsősorban plébániai szinten, de törekedni lehet az esperesi kerületi és egyházmegyei szintű közös programok szervezésére is. A programokhoz kapcsolódik a közösségek napjának a megszervezése, ami lehetővé teszi, hogy azok is bekapcsolódhassanak, akik szeretnének plébániai közösséghez tartozni, és keresik a számukra megfelelő csoportot. A közösségek együttműködésének további *hasznos hozadékai* a következők szerint foglalható össze:

- a közösségek időszakos programjainak egyeztetése, a közös lehetőségek és szinergiák kihasználása, továbbá a programok ütközésének elkerülése érdekében;
- tapasztalt közösségvezetők és közösségi tagok támogatási gyakorlatának kialakítása a plébániai új közösségek elindítása érdekében;
- lelkiségek/mozgalmak és a plébániai kisközösségek együttműködésének kialakítása a tapasztalatok és értékek megosztása érdekében;
- a kistelepüléseken élő hívek közösségének építése, híd építése a különböző falvakban élő lakosok közösségbe szervezése érdekében.

3.5.2 A KÖZÖSSÉGEK HÁLÓZATÁNAK FEJLESZTÉSE

Az egyházmegyében működő közösségek hálózatának kialakítása területén a következő években az *első lépések megtétele reális,*

azoknak a személyi és módszertani feltételeknek a megteremtése, amelyek hosszabb távon eredményt hozhatnak a közösségi hálózat kialakulásában:

- szakértői csoport létrehozása és felelősségük meghatározása a közösségek hálózatának kialakítása és erősítése érdekében;
- a közösségek hálózatának kialakítása érdekében szükséges egyházmegyei ajánlások kialakítása, a hálózati működés alapjainak megteremtése;
- tapasztalatok szerzése más egyházmegyékben, különös tekintettel a közösségek esperesi kerületi és egyházmegyei szintű koordinálás területén;
- néhány közösség-típus (Pl.: ministránsok, jegyesek, családok, cserkészek, ifjúsági csoportok) esetén a kerületi, egyházmegyei szintű hálózati működés kezdeti lépéseinek megtétele;
- a referatúrák tevékenységének kiterjesztése, a család, az ifjúsági, a ministráns és a különböző nemzetiségi referatúrák és a plébániákon működő hasonló közösségek élő kapcsolatának kialakítása;
- közösségek nyilvántartási rendszerének kialakítása a közösségek közötti kapcsolatok működésének támogatására;
- az egyes közösségtípusokra jellemző megjelenési formák kialakítása és bevezetése;
- a közösségek hálózatának fejlesztéséhez szükséges képzési igények azonosítása és megszervezése (pl.: mentorok képzése).

LITURGIA

Az örökkévaló Isten „boldog és boldogító”, létezése maga az ünnep. A Szentháromság lénye szerint örökös ünnep, a szeretet és a közösség ünneplése. Az ember, amikor létével, áldozatával, imádságával az Úr elé lép, ebbe az öröktől örökké tartó szent ünnepbe kapcsolódik bele. Ugyanakkor ezt soha nem egyedül teszi. A liturgia szó (a görög *laosz* és *ergon* szavakból) ennyit tesz: a nép cselekedete, a népert ajánlott cselekedet.

„Testvérek, Isten irgalmára kérlek titeket: Adjátok testeteket élő, szent, Istennek tetsző áldozatul. Ez legyen ésszerű hódolatotok” (Róm 12,1)

Amikor Isten Fia emberré lett és közöttünk élt, szerette az emberek ünnepeit: a találkozás és a személyesség helyei voltak ezek számára. A közös étkezés gondolata számtalan alkalommal előfordul nem csak az evangéliumokban,

hanem a teljes Szentírásban – ahogyan a tánc, a zene, az ének jelképe is. Nem csoda, hogy Jézus Krisztus a zsidóság legnagyobb ünnepén, a pászach során az ősi hagyományt használta fel, hogy megszüljön az újszövetségi áldozat rendjét: az utolsó vacsora során kezébe vette a kenyeret s a bort, megáldotta, majd tanítványainak adta azokat. Az Egyiptomból való kivonulás emlékére ült vacsora az első szentmisévé lett, ahol az ősi jelképekben az egyház szentségei valósultak meg. Majd még hozzátette: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre” (Lk 22,19; vö. 1Kor 11,24). Ezzel nem csak a legszentebb ünneplés alaprendjét szabta meg, de egyszersmind küldetést is bízott a tanítványaira. Teljes hívő létezésük beleoltódik a liturgia dinamikájába, ahol is az eucharisztikus ünneplés életük forrásaként és csúcsaként mutatkozik meg. Az evangelizálás műve által pedig mind többeket hívnak meg a liturgikus közösségbe, kiterjesztve ez által a krisztusi ünneplést „a föld végső határáig” (vö. ApCsel 13,47), mígnem eljön a nap, amikor a Bárány menyegzőt ül menyasszonyával (vö. Jel 19), s beteljesül az üdvösség a kozmikus liturgiában.

„A liturgia ugyanis, mely által – leginkább az Eucharisztia isteni áldozatában – megvalósul a megváltás műve, a legnagyobb mértékben hozzásegít ahhoz, hogy a hívek életükkel kifejezzék és másoknak megmutassák Krisztus misztériumát és az igaz Egyház

sajátos természetét. Tudniillik, hogy egyszerre emberi és isteni, látható, ugyanakkor láthatatlan javakban gazdag, buzgón tevékenykedik és elmerül a szemlélődésben, jelen van a világban, de az ég felé zárándokol; úgy azonban, hogy benne az emberi az isteni-re, a látható a láthatatlanra, a tevékenység a szemlélődésre, a jelenvaló a jövőendő örök hazára irányul és annak van alárendelve.

A liturgia azokat, akik az Egyházon belül élnek, az Úrban naponta szent templommá és a Szentlélekben Isten hajlékává építi, amíg el nem jutnak a krisztusi nagykorúságra, s csodálatos erőt ad nekik ahhoz, hogy Krisztust hirdessék; a kívülállók felé pedig az Egyházat a népek között föllállított jelként mutatja be, mely alatt Isten szétszóródott gyermekeinek egybe kell gyűlniük, mígnem végül egy nyáj lesz és egy pásztor.” (SC 2)

4.1 JÖVŐKÉP ÉS CÉLOK A LITURGIA TERÜLETÉN

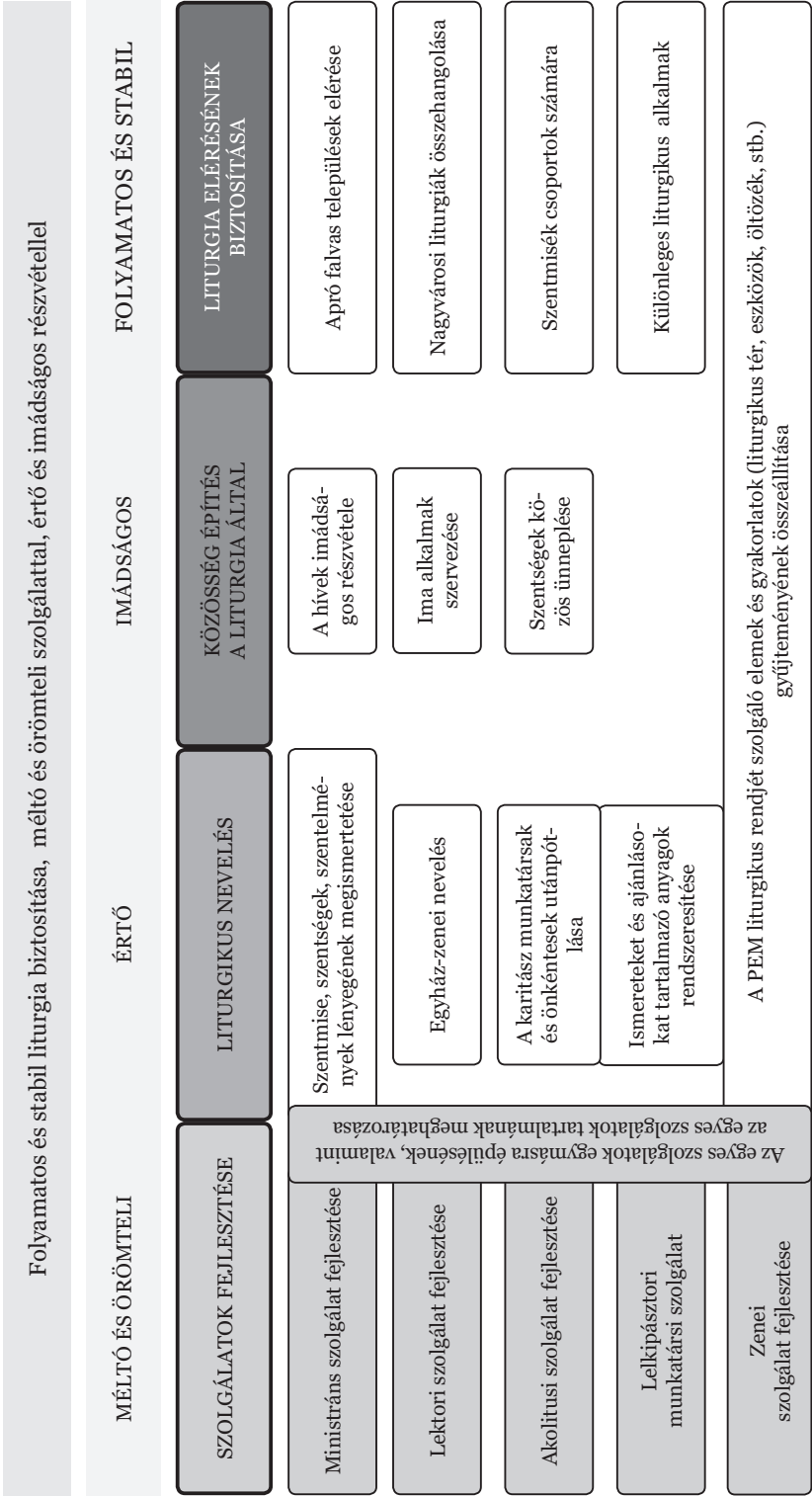
A fent leírtak figyelembe vételével a **liturgia területén olyan egyházmegyét szeretnénk 4-5 év távlatában, ahol:**

- a papságunk örömmel szolgál;
- méltósággal ünnepeljük a liturgiát és az életet;
- az Eucharisziából élünk, az Eucharisztia imádásából merítünk erőt, és így imádkozunk;
- az Egyház szentségeit méltón ünnepeljük, és a szentségi életet támogató ünnepi alkalmaink teremtenek közösségeket;
- mint Isten népe a Szentírás szavát ismerjük, ünnepeljük, és cselekedeteinkben arra hagyatkozunk;
- a vasárnapot méltó módon, örömmel ünnepeljük és szolgáljuk;
- a hívek az imádságról személyes tapasztalattal rendelkeznek;
- a böjt és az engesztelés gyakorlata mindennapi és élő;
- a beavatás folyamata állandóan jelenvalóvá teszi a Húsvét reményét és örömet.

Ennek elérése érdekében **kiemelt egyházmegyei célunk** a következő: **a folyamatos és stabil liturgia biztosítása, méltó és örömteli szolgálattal, értő és imádságos részvétellel.**

A liturgia területén meghatározott egyházmegyei fő cél teljesülése több területen, részterületen igényel előrelépést. Ezeket összefoglalóan a 4. ábra szemlélteti.

4. ÁBRA: EGYHÁZMEGYEI CÉLOK A LITURGIA TERÜLETÉN

A fő egyházmegyei cél keretében kiemelt *méltóság és örömteliség* a **szolgálatok fejlesztését**, az *értő részvétel* a **liturgikus nevelés erősítését**, az *imádságos részvétel* a **közösség építését**, míg a *folyamatos és stabil liturgia* a **liturgia elérésének biztosítását** igényli és jelenti.

Ezek a liturgia területére megfogalmazott egyházmegyei szintű fő célunk teljesüléséhez vezető területek, amelyek mellett megjelennek további :

- Az **egyes szolgálatok egymásra épülésének, valamint az egyes szolgálatok tartalmának, elvárásainak és működési rendjének szabályzatszerű meghatározása**, amely annak kezelését is biztosítja, hogy *a szolgálatot teljesítők milyen felkészültséggel hogyan léphetnek egy következő fokozatba tartozó szolgálat ellátásába*. Ennek érdekében szükségesnek tartjuk:
 - az egyes szolgálatok képzési rendszerének jobbítását, valamint az elméleti és gyakorlati képzés tematikájának kidolgozását;
 - az egyes szolgálatok képzésének operatív szervezését és megvalósítását plébániai és/vagy egyházmegyei szinten;
 - a hivatásgondozás támogatását a különböző szolgálatokra történő felkészítő képzések során.
- A **PEM liturgikus rendjét szolgáló elemek és gyakorlatok (liturgia rendje, liturgikus tér, eszközök, öltözék, stb.) gyűjteményének összeállítása**, amely azzal a céllal készül, hogy egyházmegyei szinten – ahol szükséges – *egységes legyen a liturgia, egységes legyen a szentségek és szentelmények kiszolgálása, valamint a szentségek kiszolgálásához kapcsolódó feltételek értelmezése és érvényesítése*.

4.2 SZOLGÁLATOK FEJLESZTÉSE

„Örvendjete az Úrban szüntelen! Újra csak azt mondom: örvendjete!” (Fil 4,4)

A szolgálatok fejlesztése területén alapvető célunk a **ministráns-, a lektori-, az akolitusi-, a lekipásztori munkatársi- és a zenei szolgálat területén új megoldások keresése**. Ezek

nek a szolgálatoknak a módszeres fejlesztése jelentős mértékben hozzájárul a liturgia méltó és örömteli megünnepléséhez azáltal is, hogy az egyes szolgálatokban felkészült, lelkes, a szolgálatban kitartó és fejlődni képes hívek vesznek részt. Ennek elérése érdekében egyházmegyei

szinten számos – a későbbiekben részletezésre kerülő – módszertani és szervezési feladatot szükséges végrehajtani, a plébániák feladata – az egyházmegyei irányelvek figyelembe vételével – a szolgálatban résztvevők kiválasztása, létszámuk lehetőség szerinti folyamatos bővítése, valamint a helyi szervezési feladatok ellátása.

A szolgálatok területén történő továbblépés során kiemelt szerepet szánnunk annak, hogy pontosan rögzítésre kerüljön a szolgálatok tartalma és kidolgozásra kerüljenek az egyes szolgálatok ellátásához szükséges elvárások.

A szolgálatokkal kapcsolatban kiinduló pontként szolgálnak az SC 29-ben megfogalmazott iránymutatások.

„A ministránsok, a lektorok, a kommentátorok és a kórus (szköla) tagjai valódi liturgikus szolgálatot végeznek. Feladatukat tehát azzal az őszinte áhítattal és fegyelmezettséggel lássák el, amely ehhez a nagy szolgálathoz illik, és amelyet Isten népe tőlük joggal elvár. Ezért a maga módján mindenkit gondosan be kell vezetni a liturgia szellemébe, és fel kell készíteni, hogy feladatát szabályosan és megfelelően tudja ellátni.” (SC 29)

4.2.1 GYERMEK ÉS IFJÚSÁGI MINISTRÁNS SZOLGÁLAT FEJLESZTÉSE

„Mivel pedig a papok kevesen voltak, s nem győzték az egészen elégetendő áldozatok bőrét lehúzni, testvéreik, a leviták segítettek nekik.” (2Krón 29,34a)

plébániához tartozását és egyházban történő megmaradását, továbbá szerepe lehet a hivatásébresztésben.

A gyermek és ifjúsági ministráns szolgálat az első lépcsője a liturgikus szolgálatoknak, ugyanakkor több szempontból is kiemelten fontos, ugyanis alapja lehet a további szolgálatok ellátásának, erősítheti a gyermekek és fiatalok

„Valóban kívánatos, hogy fenntartsuk azt a szokást, hogy legyenek ministránsnak nevezett kislányok vagy fiatalok, akik akolitus módján szolgálnak az oltárnál, és életkoruk szerint kapjanak megfelelő katekézist feladatuk végzéséhez. Nem szabad elfelednünk, hogy e kislányok seregéből az évszázadok során tekintélyes számú pap lett. Alapítsanak számukra egyesületeket és támogassák ezeket a szülők

részvételével és segítségével is, akikkel együtt hatékonyabb lehet a ministránsok lelkipásztori gondozása. Az ilyen oltárszolgálat a megyéspüspök megítélése szerint és a törvények megtartásával kislányoknak vagy asszonyoknak is megengedhető.” (RS 47)

Az **egyházmegye plébániáin** célszerű kialakítani és folyamatosan jobbitani a gyermek és ifjúsági ministránsokkal történő rendszeres és módszeres foglalkozást. Fontos a ministránsokkal történő folyamatos foglalkozás annak érdekében, hogy életkortól és felkészültségtől függően mind több feladatot el tudjanak látni, illetve valamennyi ministráns számára látható legyen, hogy felkészültségének javításával mind több és nagyobb szerepet kaphat a szolgálatban. Ennek érdekében a plébániákon szükséges *kinevelni és kinevezni egy ministráns vezetőt*, aki felkészültségével biztosítja, hogy a ministránsok jól ismerjék és megélik a liturgiát.

A **plébániákon** kiemelt feladat a ministránsok toborzása, több korosztályban is. A plébánosoknak, káplánoknak és segítőiknek (beleértve a katekétákat is) *vonzóvá kell tenni a ministráns szolgálatot* a gyermekek és az ifjak számára is. Lehetőséget jelentenek a ministráns utánpótlás szempontjából az egyházmegyei fenntartásban lévő köznevelési intézményekben tanuló általános iskolai és gimnáziumi tanulók, ezért a plébánosok és a ministráns referatúra vezetője közötti jó együttműködéssel célszerű fokozni a ministráns szolgálat szépségének megismertetését az intézmények tanulói számára.

A **plébánosok és a ministráns vezetők** törekedjenek arra, hogy a gyermekek és az ifjak otthon érezzék magukat a ministránsok közösségében, ennek érdekében *rendszeresítsék az ünnepélyes ministráns avatást* a befogadás jeleként, továbbá *plébániai szintű programok szervezésével*, valamint a különböző szinten szervezett *ministráns találkozók*on történő *részvétellel* erősítsék a közösséghez való tartozást. A következő időszakban **egyházmegyei szinten** kidolgozásra kerül a ministráns avatás szertartása, valamint összegyűjtjük az ehhez kapcsolódó feladatokat.

A ministráns tudat erősítése érdekében **egyházmegyei és esperesi kerületi szinten** *ministráns találkozók*at és *különböző versenyeket* *célszerű szervezni*, amelyeket emlékezetesebbé lehet tenni azzal, hogy *a ministránsok püspöki szentmisén szolgálnak*.

Valamennyi ministráns program és a ministránsok képzése arra irányuljon, hogy a *ministránsok megismerjék Isten szeretetét*, ebből a szeretetből merítve *örömmel szolgáljanak az oltárnál*.

Nagyobb plébániákon a gyermek- és ifjúsági ministráns szolgálat megszervezése mellett törekedni kell a felnőtt ministráns csoport kialakítására is, akik szolgálatukkal mintaként szolgálhatnak a gyerekek és az ifjúság számára.

4.2.2 LEKTORI (FELOLVASÓ) SZOLGÁLAT FEJLESZTÉSE

A liturgikus ünnepléseken nagy jelentősége van a Szentírásnak, ezért a lektori szolgálat kiemelt feladatai közé tartozik a felkészülés Isten ígétének a felolvasására, ennek keretében egyrészt a felolvasandó szöveg megértése és tudatosítása, másrészt az érthető olvasás elsajátítása. Mindez fontos, ugyanis a lektor Isten ígését hirdeti, Isten maga szól rajta keresztül.

„A lektor felavatása a szentírási olvasmányok felolvasására történik, kivéve az Evangéliumot. Ő terjesztheti elő a Hívek könyörgésének kéréseit, és ha nincs zsoltárénekes, ő mondhatja a zsoltárt az olvasmányok között. A lektornak saját szerepe van az eucharisztikus ünneplésen, ezt neki kell betölteni, még ha felszentelt szolgálattelvők vannak is jelen.” (RMÁR 99)

A fentiek alapján a **plébánosok kiemelt feladata** a lektori szolgálatot teljesítők körének kialakítása (lehetőség szerint a beavatási szentségekben részesültek bevonásával), továbbá a lektori szolgálat folyamatos szervezése annak érdekében, hogy valamennyi szentmisén, de a vasárnapi miséken mindenképpen legyen felolvasó. A lektori szolgálat szervezését – főleg nagyobb plébániákon – a plébános tehermentesítése érdekében célszerű a káplánra vagy világi segítőre bízni.

Az olvasmány, szentlecke, könyörgés, esetleg a zsoltárok felolvasóinak kiválasztása során támaszkodni lehet az egyházi intézmények tanulóira és tanáraira, továbbá a plébániai közösségek, lelkiiségek és csoportok tagjaira, valamint a plébániai tanácsadó testület tagjaira.

Javasolt, hogy a lektori megbízások ünnepélyes átadása szentmise vagy közösségi program keretében történjen, kiemelve a hívek számára a szolgálat jelentőségét és a szolgálatban résztvevők szerepét.

4.2.3 AKOLITUSI SZOLGÁLAT (OLTÁRSZOLGA) FEJLESZTÉSE

A II. Vatikáni Zsinat kezdeményezte, hogy – a lektor mellett – az akolitus lehet olyan személy, aki nem készül a papságra, ugyanakkor kész szolgálatot vállalni az egyházban.

„Az akolitus felavatása az oltár szolgálatára és az áldozópap, valamint a diakónus segítésére történik. Fő teendője, hogy az oltárt és a szent edényeket előkészítse, és ha szükséges, a híveket megáldoztassa, mint az Eukarisztia rendkívüli kiszolgáltatója. Az oltár szolgálatánál az akolitusnak sajátos szerepe van, amelyet neki kell betöltenie.” (RMÁR 98)

Az akolitus tehát nem kizárólag áldoztató, hanem – mint a plébánosok, papok, diakónusok segítője – az Oltáriszentség tiszteletét és kiszolgáltatását szolgálja a plébánia közösségben, továbbá szerepe van az igeliturgia vezetésében, a plébániai közösségek építésében, betegek otthon vagy kórházban történő áldoztatásában.

A papok alacsony száma indokolja az *akolitus szolgálatot ellátók jelentős növekedését*, ezért a következő években – **elsősorban plébániai szinten** – meghatározó feladat *a jelöltek megtalálása*, különösen azokon a területeken, ahol a papi szolgálatot teljesítők nem képesek egyedül ellátni a felmerülő feladatokat. Itt visszautalunk a ministráns szolgálatra, ezen belül is arra, hogy a *14-25 év közötti korosztályban alakítani és bővíteni kell ministráns csoportokat*, kiemelten a városi és a nagyobb plébánián, ugyanis a későbbiekben egyrészt innen jöhetnek felkészült, az oltár-szolgálatban gyakorlatot szerzett akolitus jelöltek. Az akolitus utánpótlás másik lehetősége *a jelenlegi lektorok továbbképzése*, az oltárszolgálat egy magasabb szintjére alkalmas felolvasók kiválasztása és megnyerése. Az eredményesség érdekében javasolt a plébánián belüli *élő kapcsolat kialakítása a ministráns, a lektori és az akolitusi csoportok, illetve ezek vezetői között* annak érdekében, hogy az arra alkalmas emberek a szolgálatok között váltani tudjanak.

Egyházmegyei szinten bevezetésre kerül az ünnepélyes akolitus avatás, amelynek keretében a plébános, esetenként a püspök a hívek előtt ad megbízást a jelöltek számára. Szintén egyházmegyei feladat *az akolitusi jogok, kötelezettségek és feladatok pontos meghatározása*, amely alapján a plébánosok – az adott plébániai közösség igényei alapján – útmutatást adnak az akolitusok számára a konkrét feladatokra vonatkozóan,

illetve folyamatosan szervezik az akolitusi szolgálatot annak érdekében, hogy valamennyi plébániai feladat biztosított legyen, illetve minden szolgálatot teljesítő ismerje az aktuális feladatait.

4.2.4 LELKIPÁSZTORI MUNKATÁRSI SZOLGÁLAT FEJLESZTÉSE

„Ezután az Úr más hetvenkét tanítványt választott ki és kettenként maga előtt küldte őket azokba a városokba és falvakba, ahová készült.” (Lk 10,1)

Nagy szükség van a világi lelkipásztori munkatársak által nyújtott segítségre az oltárszolgálatban, közösségek alapításában és vezetésében, az evangelizációban és további pasztorális feladatok ellátásában, ezért a következő

években nagy hangsúlyt kell fektetni a lelkipásztori munkatársak számának bővítésére.

„...természetes, hogy azokat a feladatokat, melyek nem sajátosan a fõlszentelt papság feladatai, a világi Krisztus-hívők töltsék be. Ebből szinte spontán következik, hogy miután a Krisztus-hívők ténylegesen részt kaptak a liturgikus cselekményben, részt kapjanak Isten ígéjének hirdetésében és magában a lelkipásztori szolgálatban is.” (CL 23)

A világi lelkipásztori szolgálat bővítése érdekében **egyházmegyei szinten** több lehetőséget és szempontot érdemes vizsgálni:

- van-e lehetőség teológiát végzett vagy jelenleg teológiai tanulmányokat folytató, vallásukat gyakorló és megélő, erre alkalmas világiak bevonására a lelkipásztori munkatársi szolgálatba;
- szükséges-e teológiai végzettség a világi lelkipásztori munkatársak számára, vagy a szolgálatot szívvel-lélekkel vállaló, ugyanakkor hosszabb tanulmányokat már folytatni nem képes hívek speciális, számukra célzottan összeállított felkészítést követően betölthessék a pozíciót;
- világi lelkipásztori munkatársnak megnyerhetők-e az arra alkalmas, jelenleg akolitusi szolgálatot ellátó hívek;
- az aprófalvas településeken működő, a plébánosok munkáját támogató kistélepülési megbízottak egy része alkalmas-e világi lelkipásztori munkatársi szolgálat ellátására.

A **papságban** fontos annak a szemléletnek a kialakítása, hogy *befogadják, illetve igazi segítőnek tartásuk a világi lelkipásztori munkatársakat, biztosítsák érvényesülésüket, valamint ismerjék el munkájukat.* Ugyancsak fontos szempont, hogy a *hívek befogadóak legyenek a világiak felé,* és elfogadják, hogy nem fölszentelt pap végzi a liturgiát. Ennek tudatosításában szintén nagy szerepe van a plébánosoknak.

Látható, hogy egyházmegyei szinten és a papság körében is sok feladat van a következő időszakban világi lelkipásztori munkatársak számának bővítése érdekében. Célunk, hogy a következő 4-5 évben megfelelő számban, a szükségeszerű változásokat szem előtt tartva emeljük a szolgálatot ellátók számát.

4.2.5 A ZENEI SZOLGÁLAT FEJLESZTÉSE

A méltó és örömteli liturgia velejárója az igényes egyházzene, beleértve a népénekeket és a gitáros zenét is.

„A liturgikus cselekmény nemesebb formát ölt, amikor az istentiszteletet ünnepélyesen, énekelve és asszisztenciával végzik, a nép pedig cselekvően bekapcsolódik.” (SC 113)

Egyházmegyénkben *kiemelt jelentősége van a kántorképzés területén új megoldások keresésére,* ugyanis csak a képzett kántorok képesek a magas színvonalú zenei szolgálat biztosítására, legyen az a népénekek területe, a plébániai énekarok működése vagy az ifjúsági zenekarok tevékenységének irányítása.

„Az egyházi zene keresztény érzülettől áthatott művelői érezzék át, hogy a szent zene ápolására és kincseinek gyarapítására hivatottak.” (SC 121)

Kevés a képzett kántor, ezért *sürgető feladat a kántor utánpótlás megszervezése, a kántorképzés népszerűsítése* az egyházmegyében. Számítunk ebben kántorainkra, akik tapasztalataikat, élményeiket meg tudják osztani elsősorban az egyházmegye fenntartásában lévő intézményekben, kiemelten a zenei képzésben kiemelkedő iskolákban, de azokban az általános iskolákban is, ahol hittanképzéssel vagyunk jelen.

A kántori szolgálat kiterjesztése érdekében *fontos a szolgálat anyagi biztonságának javítása,* a kántor-hitoktatói státusz létrehozásával.

Az egyházmegyében működő kántorok együttműködése érdekében szükségesnek tartjuk a *kántor koronák rendszeresítését*, a PEM szintű találkozók szakmai és lelki tartalmának és programjának kialakításával. Szintén az együttműködést erősíti a *kántori szolgálatot teljesítők jegyzékének összeállítása és publikálása*, ugyanis ez a helyettesítések szervezését könnyíti.

„Énekeljetek hálás szívvel zsol-tárt, himnuszt és szent dalokat Istennek.” (Kol 3,16d)

A kántoroknak kiemelkedő szerepe van a plébániai énekkarok és/vagy egyházi iskolai énekkarok szolgálatának rendszeresítésében, valamint az egyházzenei szolgálat

fejlesztése érdekében jelentős előrelépést jelentene a kórus és egyházi zenészek találkozójának szervezése.

„A szent zene kincseit a legnagyobb gonddal kell megőrizni és fölhasználni. Szüntelenül gondot kell fordítani az énekkarokra, főként a székesegyházakban.” (SC 114)

Egyházmegyénkben több ifjúsági és nemzetiségi (horvát, német, cigány) zenekar szolgál, amelyek szintén komoly értéket jelentenek a hívek tevékeny részvételében a liturgia során. Amellett, hogy a következő években e zenekarok esetében is *törekszünk a képzés és az utánpótlás biztosítására*, szükségesnek tartjuk

„Énekszóval áldom Isten nevét és hálával magasztalom.” (Zsolt 69,31)

megszervezni az ifjúsági és nemzetiségi zenekarok szolgálatának területi kiterjesztését. A zenekarok nem csak saját plébánián, hanem az egyházmegye más templomai-

ban történő szolgálata – beleértve a korábban említett kántori helyettesítéseket is – lehetőséget biztosít a szentmisék és liturgikus események méltó és örömteli, a hívek aktívabb részvételét eredményező megünneplésére.

4.3 LITURGIKUS NEVELÉS FEJLESZTÉSE

A liturgikus nevelés kiterjesztésének kiemelt szerepet szánunk egyházmegyénkben, ugyanis ez alapozza meg a hívek szentmiséken és a liturgikus eseményeken történő értő és aktív részvételét, illetve teszi lehetővé, hogy a különböző szolgálatokat végzők (papok, diakónusok, lelkipásztori

munkatársak, akolitusok, lektorok, ministránsok, katekéták) a szükség ismeretekkel rendelkezzenek az egyes liturgikus cselekmények, valamint a liturgia egy-egy részének lényegéről és eredetéről.

A liturgikus nevelés két fő területen történő megvalósítását tartjuk fontosnak. Az egyik a szentmise, a szentségek és a szentelmények magyarázata, ezek lényegének megértése a hívekkel, a másik az egyházzenei nevelés annak érdekében, hogy jellemzően a szentmiséken a hívek a népelemek és zsoltárok éneklésével is dicsőítsék Istent.

4.3.1 A LITURGIKUS ESEMÉNYEK MAGYARÁZATA

„Ő egyeseket apostolokká, másokat prófétákká, ismét másokat evangélistákká, pásztorokká és tanítókká tett, hogy istenszolgálatra neveljék a szenteket és fölépítsék Krisztus testét, amíg mindnyájan el nem jutunk a hitnek és Isten Fia megismerésének egységére és meglett emberré nem leszünk Krisztus teljességének mértékében.” (Ef 4,11-13)

A liturgikus nevelés meghatározó eleme a **papság**, kiemelten az **újonnan szentelt papok liturgikus képzésének, a tapasztalatok átadásának megszervezése egyházmegyei szinten**. A papi képzésnek több szempontból is jelentősége van. Egyrészt kispapjaink különböző egyházmegyékben lévő szemináriumokban végzik tanulmányaikat, ahol formájában és tartalmában a Pécsi Egyházmegyétől részben eltérő liturgikus eseményeken vesznek részt és szolgálnak, ezért az egységesítés

érdekében fontos a *Pécsi Egyházmegye gyakorlatának szervezett átadása*. Másrészt, a PEM liturgikus rendjét szolgáló elemek és gyakorlatok (liturgikus tér, eszközök, öltözet, stb.) gyűjteményének összeállításával párhuzamosan az egyházmegye egész papságának továbbképzése is szükséges, a püspöki iránymutatások egységes értelmezése és a tapasztalatok megosztása érdekében.

Elsősorban **egyházmegyei szintű** feladatot jelent a tematikus (szolgálat típusa szerint differenciált) **képzés tematikájának összeállítása és a képzések megszervezése** a liturgiai és szentmise szolgálatban résztvevők, továbbá a kántorok, katekéták, illetve a közösségvezetők számára. Tervezzük a **liturgikus elemek lényegét és eredetét bemutató sorozat szervezését** – preferáltan – egyházmegyei szinten, amelynek keretében a püspök és felkészült szakértők nagyszámú érdeklődőt vonzó előadásokat tartanak.

A **plébániákon** is számos lehetősége van a liturgikus katekézisnek, ami alapvetően a templomba járó hívek ismereteinek bővítésére irányul:

- a szentmisék előtti rövid előzetes, szentmisére felkészítő katekézis;
- a liturgikus nevelés, az ünnepek tartalmának beépítése a vasárnapi homíliákba;
- a liturgiával kapcsolatos kérdések gyűjtése és megválaszolási gyakorlatának kialakítása;
- a liturgikus nevelés beépítése a katekumenek képzésébe, a képzéseken a liturgia egy-egy részletének értelmezése;
- imaiskolák szervezése;
- plébániai hírlevelek szerkesztése liturgiát érintő tartalmakkal, a plébánián meghatározó liturgikus cselekmények bemutatásával;
- az egyház és/vagy a plébánia liturgikus hagyományainak, szokásainak bemutatása;
- a liturgikus szolgálatokban résztvevők számára körlevél készítése.

„A liturgikus katekézist is minden módon szorgalmazni kell. Magukba a szertartásokba is, ha szükséges, iktassanak be rövid magyarázatokat, melyeket a pap vagy az erre kijelölt segédkező a megfelelő pillanatban mondjon el előírt vagy ahhoz hasonló, szabadon fogalmazott szöveggel” (SC 35, 3)

A plébános atyák fontos feladata, hogy a fent felsorolt lehetőségek közül mind többel éljenek, a paptestvérek vagy felkészült világi munkatársaik bevonásával is.

Egyházmegyei és plébániai szinten is feladatot jelent a *liturgikus ismeretek, a liturgikus időszakok tanításának beépítése a gyerek és felnőtt hitoktatásba*, amelynek **tematikáját egyházmegyei szinten** egységesen érdemes létrehozni, ugyanakkor **a megvalósulást plébániai szinten** kell szervezni. Szintén lehetőséget jelent *a liturgiával kapcsolatos ismeretek megjelenítése az egyházmegye és a plébániák honlapján, továbbá egyházmegyei és plébániai újságokban, kiadványokban.*

4.3.2 EGYHÁZZENEI NEVELÉS

Az egyházzenei nevelés területén plébániai és egyházmegyei feladatok is jelentkeznek.

Plébániai szinten fontos rendszeresíteni a kántor vezetésével tartott énekpróbákat a szentmisék előtt, kiemelten a liturgikus időszakhoz kapcsolódó énekek tanítására, továbbá alkalmankénti egyházzenei áhítatokkal és az egyházzenét bemutató előadások szervezésével lehet közelebb vinni a híveket a liturgiákban előforduló énekek megismeréséhez.

Egyházmegyei szinten kezdeményezzük az egyházzenei nevelés beépítését a hitoktatásba, kiemelten a liturgikus időszakhoz kapcsolódó énekek tanítására, továbbá ugyancsak fontosnak tartjuk az egyházzenei nevelés beépítését a katolikus iskolák zenei képzési rendszerébe. Ehhez kapcsolódóan az egyházi zene hitoktatás és az énektanítás tanmenetébe történő beépítését PEM szinten egységes megközelítéssel biztosítjuk, ugyanakkor a plébánosok és a PEM köznevelési intézmény biztosoktól kérjük a megvalósulás – lehetőségek szerinti – követését.

„... minden katolikus intézményben és iskolában is nagy gondot kell fordítani a zenei nevelésre és gyakorlatra; ehhez azonban a szent zene tanárait és vezetőit gondosan ki kell képezni. (SC 115)

4.4 KÖZÖSSÉG-ÉPÍTÉS A LITURGIA ÉS AZ IMA ÁLTAL

A liturgián történő imádságos részvétel, az egyéni és közösségi imaalkalmak növelése, továbbá a szentségek közös ünneplése alapozzák meg a plébániai közösségek létrejöttét és fejlődését, azt, hogy a hívek, a templomba járó emberek közösségben éljék meg hitüket.

„Az áldás kelyhe, melyet megáldunk, ugye Krisztus vérében való részesedés? S a kenyér, melyet megtörünk ugye Krisztus testében való részesedés? Mi ugyanis sokan egy kenyér, egy test vagyunk, mind, akik egy kenyérben részesedünk.” (1 Kor 10,16-17)

4.4.1 A HÍVEK IMÁDSÁGOS RÉSZVÉTELE A SZENTMISÉN ÉS A LITURGIKUS ESEMÉNYEKEN

A hívek aktív, imádságos részvételét a szentmiséken és szertartásokon a **plébánosok vagy a liturgiát vezető papok, diakónusok és világi lelkipásztori munkatársak** tudják legjobban ösztönözni. *Papjaink tudatosítsák a hívekben a szentmise középpontját, mely szerint:*

- Isten emberi formában közénk jött, nem idegenkedett ettől, ezért mi sem idegenkedhetünk Tőle;
- a szentmise Istennel való találkozás, amelynek során imáinkkal tudjuk megszólítani Urunkat;
- Isten méltó dicséretre – erről szól a liturgia.

„Az Egyház tehát körültekintő gondoskodással arra törekszik, hogy a hívek ne csak mint kívülállók vagy mint néma szemlélők legyenek jelen a hitnek ezen misztériumán, hanem azt a szertartásokon és imádságokon keresztül jól megértve, a szent cselekményben tudatosan, áhítattal és tevékenyen vegyenek részt. Tanuljanak Isten ígéreiből, merítsenek erőt az Úr testének terített asztaláról, adjanak hálát Istennek, a szeplőtelen áldozatot nemcsak a pap keze által, hanem vele együtt följajánlván tanulják meg önmagukat följajánlani és napról napra váljanak eggyé Istennel és egymás között a Közvetítő Krisztus segítségével, hogy végül Isten legyen minden mindenben” (SC 48).

Ennek megfelelően arra kérjük a plébánosokat és a liturgiát vezető munkatársakat, hogy tegyék személyessé a liturgiát, érhék el az érintettséget a hívekben a következő lehetőségeket alkalmazva:

- a vasárnapi szentmiséket ajánlják fel olyan ügyekért, amelyek sok ember lelkét megérintik, imádságra ösztönzik;
- a könyörgések jobban igazodjanak az emberek élethelyzetéhez;
- építsenek be a liturgiába vagy például a vasárnapi szentmisét megelőzően az emberek lelkéhez-szívéhez közelálló imákat (Pl.: papi hivatásokért, a plébániai közösséghez tartozó betegekért, stb.);
- éljenek a szentáldozás utáni közös ima lehetőségével (a szent csend megtartása után);
- az énekrendbe ismert, a hívek körében kedvelt énekeket építsenek

be, ahol lehetséges, szentmise előtt legyen énekpróba a kántor vezetésével;

- rendszeresítsék – ahol van erre lehetőség – a szentmise keretében hagyományos körmeneteket (a bevonulás mellett az evangéliumhoz vonulást, a felajánlási körmenetet);
- vetítsék vagy nyomtassák ki – amennyiben van erre technikai lehetőség – a szentmisék és más liturgikus alkalmak imádságainak, énekeinek szövegét;
- a nemzetiségek által lakott településeken az olvasmány, szentlecke és könyörgés horvát, német vagy cigány nyelven történő olvasása.

Sokat emlegetett dolog, hogy a liturgikus megújulás célja az egész nép „teljes, tudatos és cselekvő részvétele” a liturgiában, vagyis, hogy a „hívók eljussanak a belső és külső tevékeny részvételhez”. (SC 14,19.)

4.4.2 KÖZÖS ÉS EGYÉNI IMAALKALMAK SZERVEZÉSE

A szentmiséken és egyéb liturgikus alkalmakon történő aktív, imádságos részvétel mellett javasolt a közös és egyéni imaalkalmak ösztönzése és gyakorivá tétele, amelyek során a hívek Jézushoz kapcsolódhatnak, és Krisztusban élő közösséggé formálódhatnak.

„Az Egyház nem mondhat le az imádság tüdejéről, és mérhetetlen örömet szerez nekem, hogy minden egyházi intézményben sokasodnak az imádságos, közbenjáró, az ígét imádkozva olvasó, az eucharisztikus örökimádást végző csoportok” (EG 262).

A közösségi és egyéni imaalkalmak ösztönzésére és szervezésére plébániai szinten van a legjobb alkalom, ezért a **plébánosoknak** – mint akiknek integráló szerepe van az imalehetőségek hívek számára történő bemutatásában – kiemelt feladata:

- rendszeres szentségimádások szervezése, alkalmanként különböző csoportok számára, és összekötve gyónási lehetőséggel;
- plébániai imacsoportok létrehozása, az imaszolgálatuk szervezése;
- évente legalább egy alkalommal 24 órás szentségimádás szervezése

se esperesi kerületi szinten;

- imádkozás a Szentírás szövegeivel;
- különböző lelkiségek által igényelt, kialakított imaórák szervezése;
- első pénteki imaórák rendszeresítése;
- rózsafüzér ima beiktatása kiválasztott vasárnapi szentmise előtt;
- imafelajánlások kérése (Pl.: betegért, bajban lévő emberért, stb.) a plébániai közösségtől a következő hétre;
- az Egyház – hagyományában kierlelt – kötött szövegű imáinak (Pl.: zsoldárimádságok) megtanítása, közös imádkozása.

„Azokban a napokban fölment egy hegyre, hogy imádkozzék. Az egész éjszakát Isten imádságában töltötte.” (Lk 6,12)

A fenti imalehetőségek széles skálát jelentenek a plébánosok számára a hívek imára hívásában, ugyanakkor a *helyi sajátosságok figyelembe vételével alakítsák ki és rendszeresítsék a közös imaalkalmakat, valamint ösztönözzék*

a hívek egyéni imáját. Papjaink segítsenek a híveknek annak megértésében és megérzésében, hogy az imádság a Szentlélek tevékenysége bennünk, és nem véletlen tőlünk. Elvárásként az fogalmazódik meg, hogy **ne legyen olyan plébánia az egyházmegyében, ahol nincs rendszeres, szentmisén kívüli közösségi ima.**

A plébániákon szervezett imaalkalmak és az egyéni imák ösztönzője lehet a havonta változó **püspöki imaszándék** meghatározása. Ugyancsak **egyházmegyei szintű kezdeményezés** a különböző szolgálatokat teljesítők számára a szolgálatra jellemző imádság készítése, amelyet *a szolgálattevők egyéni ima keretében naponta és közös találkozósaik alkalmával mondanak el.*

A közös és egyéni imaalkalmak bevezetése és rendszeresítése hozzájárul az Eucharisztikus Világkongresszusra történő felkészüléshez is.

4.4.3 SZENTSÉGEK KÖZÖS ÜNNEPLÉSE

A szentségek kiszolgálását *az egész közösség ünnepeként kell megélni,* ezért a **plébánosok** törekedjenek arra, hogy:

- a szentségek kiszolgálása a szentmisében, a beavató szentségek közös ünneplésének megszervezésével történjen;
- az ifjak és felnőttek keresztelese a Húsvéti liturgia keretében történjen;

- a bűnbánat szentségének közösségi ünneplés keretében történő kiszolgálása valósuljon meg;
- a szentségek kiszolgálását követően agapé szervezésére kerüljön sor, lehetőséget biztosítva az ünnephez kötődő öröm megélésére, az emberek közti találkozások, beszélgetések rendszeresítésére.

Egyházmegyei szinten arra törekszünk a következő időszakban, hogy kialakításra kerüljön a szentségek felvételére történő felkészítések egységes gyakorlatára vonatkozó szabályzat (kidolgozása folyamatban van), amit kötelező jelleggel be kell tartani valamennyi plébánián. Ugyancsak fontos szempontként kezeljük annak meghatározását és egységes kezelését, hogy milyen feltételei vannak pl.: a keresztszülőségnek, a bérmaszülőségnek vagy esküvői tanúi szerepkör betöltésének.

4.5 A LITURGIA ELÉRÉSÉNEK BIZTOSÍTÁSA

A szentmisék és liturgikus események biztosításának szervezését a következő területeken kezeljük kiemelten:

- vasárnapi szentmise vagy igeliturgia biztosítása valamennyi településen;
- vasárnapi szentmisék kezdési időpontjának összehangolása a nagyvárosi templomokban (kiemelten azokban a templomokban, ahol vasárnaponként és ünnepnapokon több szentmise is van);
- szentmisék különböző közösségek, csoportok számára;
- különleges liturgikus alkalmak szervezése.

A szentmisék és más liturgikus cselekmények időpontjának és helyének megjelölésével *szükségesnek tartjuk a plébániai szintű liturgikus terv készítését.*

4.5.1 VASÁRNAPI SZENTMISE VAGY IGEELITURGIA BIZTOSÍTÁSA A KISTELEPÜLÉSEKEN

A liturgia biztosításának szervezése kiemelten fontos terület egyházmegyéinkben, ugyanis a papi és világi lelkipásztori munkatársi szolgálatot teljesítők alacsony száma miatt sok településen nem megoldott a vasárnapi szentmise vagy igeliturgia.

„Mutassuk be általa Istennek szüntelenül a dicséret áldozatát: nevének ajkunkon fakadó magasztalását.” (Zsid 13,15)

Az előrelépés érdekében új megoldásokat kell találni. **Egyházmegyei szinten** fontos megszervezni a pap nélküli liturgiákat. Ezzel párhuzamosan meg kell határozni az apró falvas településeken vezetett liturgia rendjét és tartalmát, továbbá szükséges megszervezni a kezdeti és rendszeres PEM szintű képzéseket az apró falvas településeken szolgálatot végzők részére.

A jövőben az erre alkalmas kistelepülési megbízottak bevonását is tervezzük a vasárnapi igeliturgiák megszervezésében, de mellette fontosnak tartjuk azt is, hogy az aprófalvas településeken szolgálatot teljesítőket minél szélesebb körben alkalmazzuk valamennyi pasztorális feladat ellátásában.

„Ahol az Egyház számára szükséges, a szolgálatra rendelt személyek hiányában a világiak is gyakorolhatják ezek bizonyos feladatait, még akkor is, ha nem lektorok vagy akolitusok: gyakorolhatják az ige szolgálatát, vezethetik a liturgikus imádságot, kiszolgáltathatják a keresztséget és áldoztathatnak, a jog előírásainak megfelelően” (CIC 230. kán. 3. §)

Plébániai szinten is sokat lehet tenni annak érdekében, hogy mind több ember számára elérhető legyen a liturgia. A **plébánosok** fontos feladataként értelmezzük a következőket:

- az igeliturgia vezetésére alkalmas férfiak megtalálása, megnyerése a szolgálatnak;
- a nagyobb közösségekben megélt ünnepek liturgiájának szervezése több kistelepülés hívőközösségével (a szükséges szállítás megoldásával, „misebusz” rendszeresítésével);
- az aprófalvas környezetben szolgáló papok közötti egyeztetések rendszeresítése a jó gyakorlatok és megoldások átadása érdekében;
- városi és központi plébániák bevonása a kistelepülések ünneplésében, a közös ünneplés megszervezése a városi és központi plébánián működő közösségek részvételével, továbbá igeliturgia vezetésére felavatott szolgáló biztosításával;
- a bérmlás szentségének kiszolgálása a központi plébániai terület más-más településein, biztosítva, hogy kiemelt ünnepi alkalmak ne kizárólag a központi plébániával rendelkező településhez kapcsolódjanak;

- zenei és egyéb szolgálatok megszervezése a kistelepülések liturgikus alkalmaira;
- a központi plébániákhoz tartozó közösségek ünnepeinek közös ünneplése.

4.5.2 VÁROSI TEMPLOMOK VASÁRNAPI SZENTMISE RENDJÉNEK ÖSSZEHANGOLÁSA

A vasárnapi szentmisék elérésének biztosítása – eltérő módon a kistelepülésektől – a városi plébániák templomaiban is felmerül. Főleg Pécssett jelentkezik igényként, hogy *a városban lévő templomokban kerüljön összehangolásra a vásár- és ünnepnap szentmise rend*, részben eltérő kezdési időpontok meghatározásával. Ezzel biztosítható, hogy lehetőség szerint ne ugyanazon időpontokban kezdődjenek a szentmisék a város templomaiban, lehetőséget adva arra, hogy a vasárnap délelőtti és esti órákban a városi szentmise rend rugalmasan igazodjon az emberek igényeihez.

Pécs városban ösztönözzük arra is a plébánosokat, hogy – a vasárnapi szentmisék kezdési időpontjának összehangolása mellett – *a még nagyobb közösségben megélt ünneplés érdekében szervezzenek közös ünnepi alkalmakat, illetve vegyenek részt egymás ünnepein.*

4.5.3 SZENTMISÉK, LITURGIKUS ESEMÉNYEK CSOPORTOK SZÁMÁRA

A plébániák környezetében számos olyan csoport van, amelynek tagjai nem a klasszikus értelemben vett közösséget alkotnak, hanem például élethelyzetükből vagy nemzetiségükből adódóan lazább, illetve szorosabb kapcsolatban vannak rövidebb-hosszabb ideig. Ugyanakkor e csoportok esetében is fontos közös szentmisék, liturgikus alkalmak, közös imák szervezése, továbbá a szentségek kiszolgálása, éppen élethelyzetükből adódóan, valamint azt is szem előtt tartva, hogy esetenként a relatíve laza kapcsolatokból idővel erősebb közösségek kovácsolhatók.

„Vagy pedig olyanok jönnek össze e csoportokban az ige meghallgatására, elmélkedésre, szentségek vételére és a szentmise agapé-közösségére, akiket valami közös dolog kapcsol össze: hasonló életkor, műveltség, polgári hivatás, társadalmi helyzet: pl. házastársak, fiatalok, szakmabeliek stb.” (EN 58)

Ennek megfelelően kiemelten a következő területeken tartjuk fontosnak a plébánosok vagy egy-egy területért felelős papok lelki és gyakorlati együttműködését:

- rendszeres gyermekmisék;
- egyházi intézmények számára szervezett szentmisék;
- egyházmegyei szintű Veni Sancte és Te Deum rendszeresítése;
- betegek miséjének szervezése, valamint számukra szükséges szent-ségek kiszolgálása;
- szentmisék biztosítása kórházakban, idős otthonokban és börtönökben;
- házastársak miséje és megáldása, kiemelten az évfordulót ünneplő házastársakra;
- karitászmise, szegények miséjének szervezése;
- PEM szinten szervezett liturgikus események a bér málkózók, elsőáldozók és érettségizők számára;
- nemzetiségi és etnikai csoportok liturgikus eseményeinek megszervezése;
- idegen nyelvű szentmisék biztosítása külföldi diákok számára.

A csoportok számára szervezett szentmisékkal, szertartásokkal és szent-ségek kiszolgálásával sok felnőtt és gyermek elérhető és megszólítható, a közös szertartások és imák **alkalmask lehetnek a hit vagy a testvéri szeretetet elmélyítésére.**

Fontos szempont, hogy egy-egy plébánián a sajátosságoknak megfelelően és a lehetőségek legjobb kihasználásával erős hagyományok alakuljanak ki.

4.5.4 KÜLÖNLEGES LITURGIKUS ALKALMAK SZERVEZÉSE

A különleges alkalmak között elsősorban *zarándoklatok, lelkigyakorlatok és körmenetek* szervezését tartjuk fontosnak, amelyek szintén sok ember megszólítását teszik lehetővé. A zarándoklatokon, körmenetekben és lelkigyakorlatokon nagyobb létszámban résztvevő hívek közös imáikkal, énekeikkel fordulnak Istenhez, közösen fejezik ki az Isten utáni vágyat, amely által egymást és az otthon maradottakat is erősítik a hitben és a szeretetben.

Egyházmegyénkben *erősíteni szükséges a máriagyűdi és a bátai kegyhelyeket* a zarándoklatok szervezése során, az egyházmegyei és plébániai

zarándoklatok, továbbá nemzetiségi csoportok búcsúi számára e kegyhelyek lelkisége, illetve a már megvalósított vagy tervezett infrastruktúra jó lehetőséget teremtenek.

Mária „A különböző – általában kegyhelyekhez kötődő – máriás ájtatosságok által osztozik mindazon népek viszontagságaiban, akik befogadták az evangéliumot, és részévé válik történelmüknek” (EG 286)

Ugyancsak Máriagyűd, mellette Püspökszentlászló kiválóan alkalmasak plébániák, közösségek, különböző csoportok számára szervezett lelki gyakorlatok helyszíneként.

Az egyházmegyei vezetés célja, ezért a pasztorális tervben is külön hangsúlyozzuk, hogy Máriagyűd, Bata és Püspökszentlászló zarándokkal és lelkigyakorlatosokkal teljenek meg az év minden szakában. Ebben nagy szerepe van a **püspöknek, pasztorális helynöknek és a plébánosoknak (mint lelki vezetőknél), mellettük a közösségek, lelkiségek, illetve a különböző szolgálatok vezetőinek, továbbá az egyházmegye fenntartásában lévő köznevelési intézmények vezetőinek, püspöki biztosainak** is, hogy az általuk szervezett programok esetében preferálják e helyeket.

A körmenetek és más népi ájtatosságok felelevenítése és rendszeresebb tétele is alkalmas a hit továbbadására.

„A népi jámborságban ragadható meg az a mód, ahogyan a megkapott hit megtestesül egy kultúrában, és folytonosan továbbadja magát. Olykor bizalmatlanul tekintettek rá, de a zsinat utáni évtizedekben újraértékelték. VI. Pál Evangélii nuntiandi kezdetű apostoli buzdtításában határozott lökést adott ennek az iránynak. Elmondja, hogy a népi jámborság »kifejezheti az Isten utáni szomjúságot, ahogyan azt csak az egyszerű emberek és a szegények tudják átélni« (EN 48), s amelyek »hősiességig menő nagylelkűséget és önfeláldozást szülhetnek« (uo.), ha a hit megvallásáról van szó” (EG 123).

PÉCSI EGYHÁZMEGYE
„REMÉNYT ÉS JÖVŐT ADOK NEKTEK”
(JEREMIAS 29:11)